

fugle & natur

4 | NOVEMBER | 2018

Dansk Ornitologisk Forening

- › Solsorte trues af dødelig virus
- › Det store grønne dilemma
- › Byg alternative fuglekasser
- › Agerlandets fugle skriger på reform

BirdLife
INTERNATIONAL

Egon Østergaard
Formand i DOF

Aldrig har vi været så mange!

Her mod slutningen af 2018 kan vi alle glæde os over, at DOF har flere medlemmer end nogensinde siden starten i 1906. Godt 16.600 har betalt kontingent, og 47.600 følger os på vores Facebook-side. Opbakningen til os rækker altså langt ud over selve medlemsskaren. Begge dele giver medvind i det daglige arbejde for fuglene.

Glæden over denne opbakning og tilslutning blev ikke mindre i september måned, da netmediet Altinget havde fokus på medlemsudviklingen hos de grønne organisationer. Overskriften lød: Store grønne organisationer mister medlemmer, mens flere af de mindre foreninger med et mere fokuseret formål, inkl. DOF, oplever fremgang.

Det er vigtigt, at vi på natur- og miljøområdet har en række foreninger, der hver på sin måde kæmper for en bedre natur- og miljøbeskyttelse. Derfor er det ærgerligt, at folk i dag generelt ikke engagerer sig så meget i foreningsarbejdet som i 1970'erne og 1980'erne.

Lektor i statskundskab på Aalborg Universitet Johannes Andersen peger på, "at medlemsskaber i dag er yt", mens folk i højere grad støtter enkelt-sager som fx underskriftsindsamlinger eller liker på Internettet.

Det er en udvikling, som vi også har bemærket i DOF. Alligevel har Fugle-vennernes Fagforening - som nogle kalder os - aldrig været stærkere end i dag. Medlemmer er helt afgørende for, at DOF kan tale fuglenes sag. Derfor vil jeg opfordre dig til at fortælle venner og bekendte om alle de gode tilbud, som man får som medlem af DOF. Du er den bedste til at hverve nye medlemmer til foreningen, hvis du ellers er tilfreds med vores arbejde og vores aktiviteter. Medlemskontingent er også et økonomisk bidrag til, at vi kan sætte ting i gang og råbe vagt i gevær, når natur- og fuglebeskyttelsen bliver nedprioriteret, som fx når regeringen ønsker at afbeskytte 300 km² Natura 2000-områder.

Udover medlemsskabet kan man også støtte DOF ved at betale et naturbeskyttelsesbidrag på fx 50 eller 100 kr. om måneden. En stor tak til de over 1800 medlemmer, der støtter ekstra på denne måde. Naturbeskyttelsesbidragene beløber sig nu til op mod 2 mio. kr. om året.

Vi bruger pengene til:

- * **Projekt Ørn**, hvor arbejdet med registreringer af reder og ynglesucces sætter fokus på disse fantastiske fugle, der sørgeligt nok også til tider forgiftes eller skydes.
- * 15 pct. af bidraget går til **Fugleværnsfondens** opkøb og drift af danske fuglereservater, hvor der skabes fristeder for fuglene, og hvor man er særdeles velkommen som gæst med sin kikkert.
- * **Tal der taler**. Vi overvåger løbende fuglene. Senest har DOF peget på, at næsten tre millioner fugle er forsvundet fra det åbne land på bare 40 år. En nyhed, som har vakt stor bekymring hos danskerne og skabt debat om, hvordan vi får sanglærkerne og viberne tilbage.
- * Støtte til **BirdLife International**, der sikrer beskyttelse af vigtige fuglelokaliteter for sjældne og truede fuglearter i hele verden.
- * Kurser for **frivillige medlemmer i naturbeskyttelse**, for det kræver indgående viden om lovgivning og forvaltning at arbejde for beskyttelse af fugle og natur.

DOF har brug for din støtte, hvad enten det er som medlem, som betaler af naturbeskyttelsesbidrag eller som aktiv i projekter, lokalafdelinger eller faglige grupper. Et hovedtema i vores strategi er netop "Flere aktive medlemmer"!

Med din støtte er DOF en stærk fortaler for fuglene og en varieret natur. Fortæl det til venner og bekendte - for vi vil så gerne være endnu flere fugleinteresserede og fuglebeskyttere!

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

Naturen råber og fuglene skrider på en landbrugsreform i EU. Læs mere på side 24-25. På forsiden er det en flok efterårs-viber på træk. Forhåbentlig vender de tilbage. Foto: Albert Steen-Hansen.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (alle hverdage 11-15) . Mail: dof@dof.dk
Bemærk, at vi nu igen udsender Fugle & Natur med PostNord. I tilfælde af, at du ikke modtager dit medlemsblad, henvend dig til DOF's sekretariat på telefon: 3328 3800 eller dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen, Pilgårdsvej 4, 7742 Vesløs, tlf. 97 99 32 77 (aften), e-post: fugleognatur@dof.dk

Annoncer: Mads Oddershede . **Ture og Møder:** Anders Odd Wulff

Oplag: 17.000. **ISSN:** 1395-8860

Layout og tryk: Vivian Buch, www.STEP.dk

Indhold

Sorte udsigter for solsorte.....	3
Tæt på store sorte spætter.....	5
Det store grønne dilemma.....	8
Projekt Ørn på Sicilien.....	13
Flere ørneunger med GPS.....	18
Topmøde i tidsnød.....	20
Insekttællinger en folkesag.....	23
Naturen råber på reform.....	24
DOF's hæderspris 2018.....	26
Byg alternative fuglekasser.....	28
Nyt innovativt fugleskjul.....	32
DOF på Smukfest.....	35
Ny fuglebogsapp.....	36
Lokalsider, ture og møder.....	37 - 45

AF HELGE RØJLE CHRISTENSEN

SORTE UDSIGTER for solsorte

Solsort han i haven. Foto: Jan Skriver.

En dødelig fuglevirus har i år bredt sig hurtigt nordpå gennem Europa. Især solsorte er udsat, og sygdommen frygtes at nå til Danmark næste år.

Mindst 25.000 solsorte er døde af Usutu-virus i Tyskland i år. Så mange er indrapporteret til den tyske fuglebeskyttel-

sesorganisation NABU, BirdLife Germany. Men det virkelige antal døde fugle er formentlig langt større, og sygdommen rammer også andre fuglearter end solsorte. I

løbet af 2018 har den dødelige fuglevirus spredt sig helt op til den danske grænse. "Sygdommen spredes via myg, og derfor rammer den fuglene i myggesæsonen fra

Død tysk solsort med symptomer på usutu-virus. Foto: Stefan Bosch, NABU.

maj til september og især i sensommeren. Det er sandsynligt, at Usutu-virusen også kan komme til Danmark, og vi opfordrer derfor danske fuglevenner til at holde øje med solsortene ude i haven", siger Henning Heldbjerg, som er Ph.d. og biolog i DOF, Dansk Ornitologisk Forening. Da sygdommen rammer solsorte, som i høj grad lever så tæt på os mennesker, vil vi finde syge solsorte, hvis sygdommen kommer til Danmark.

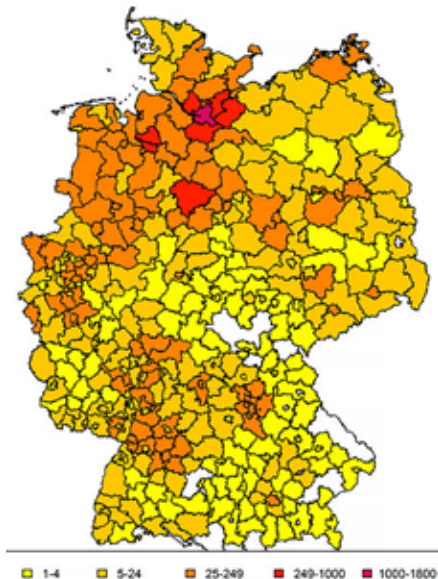
Apatiske fugle på græsplænen

"Symptomerne på Usutu-virusen er blandt andet, at solsortene bliver apatiske og sidder helt stille på græsplænen uden at flyve væk, når man nærmer sig. Efter nogle dage vil fuglene dø af sygdommen", fortæller Henning Heldbjerg. DOF's tyske søsterorganisation NABU har lavet et kort over fordelingen af de mange sygdomstilfælde i landet (se øverst til højre). Det fremgår tydeligt, at der i år har været flest tilfælde i og omkring Hamborg, og at sygdommen som nævnt er konstateret helt op til den danske grænse. I de hårdest ramte områder er bestanden af solsorte reduceret med op til 21 procent.

Også i Holland og Belgien er der de senere år konstateret udbrud med tusinder af døde solsorte.

Myg spreder virus

"Det er små fuglemyg af slægten culex, som spreder Usutu-virusen", forklarer Rene Bødker, som er epidemiolog på DTU Veterinærinstituttet. "Selvom det også i Tyskland har været en tør sommer uden så mange myg, så har Usutu-virus altså spredt sig temmelig meget i år. Det skyldes formentlig det varme vejr, som gør, at virusen udvikles hurtigere i myggene. Varmen betyder derfor mere for spredningen end antallet af myg", vurderer Rene Bødker. "Usutu smitter tilsyneladende kun sjældent mennesker, men det kan ske, og derfor skal døde fugle håndteres med forsigtighed", siger han. Myggene fra slægten culex kan også overføre West Nile-virus eller nilfeber, en anden fuglevirus, som i modsætning til Usutu-virusen kan være dødelig for både dyr og mennesker. West Nile-virus er udbredt i Syd- og Østeuropa op til Tjekkiet, og den er i år fundet hos to døde lapugler i en zoologisk have i byen Halle i det sydøst-

Kortet her viser usutu-tilfældene hos solsorte i Tyskland. De kraftige røde farver omkring Hamborg viser, at der i år har været særligt mange sygdomstilfælde i det område. Bemærk også, at sygdommen er konstateret helt op til den danske grænse, dog i færre tilfælde. Kilde: NABU, BirdLife Germany.

lige Tyskland og hos en hest ved Berlin. "Det er en udvikling, som overvåges nøje. Vi har allerede de arter myg i Danmark, som overfører sygdommen, ligesom vi i øvrigt har masser af malariamyg uden at have malaria. Spørgsmålet er, om klimaændringerne med varmere somre vil betyde, at West Nile-virus også kommer her til landet", siger Rene Bødker fra DTU.

Send besked om syge fugle

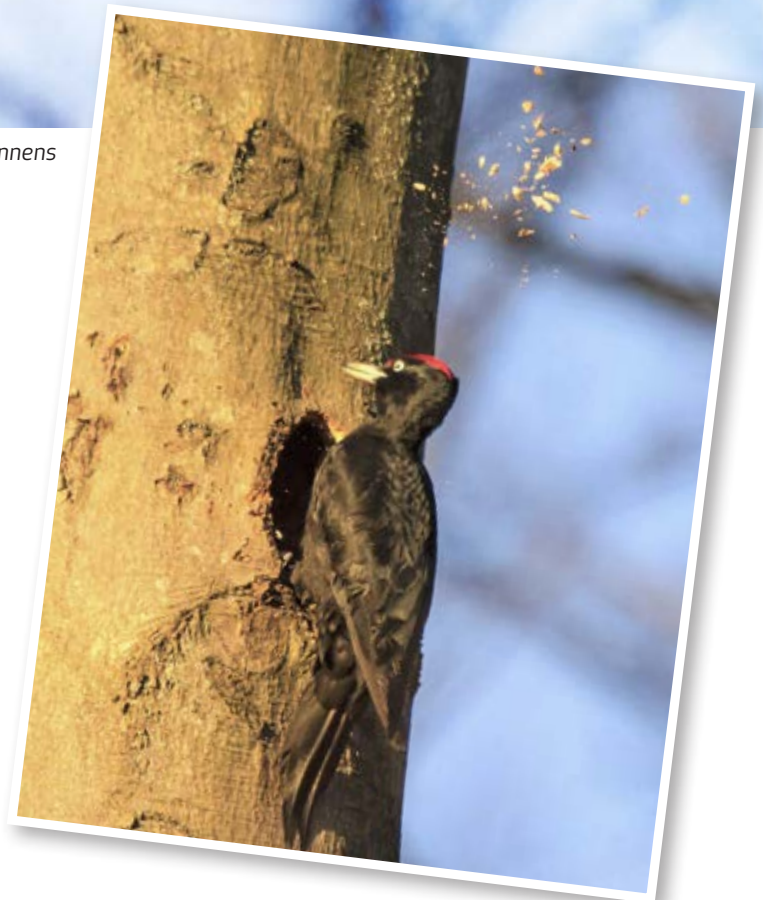
Når det gælder Usutu-virusen, som altså "kun" er farlig for fugle, så opfordrer DOF som nævnt de danske fuglevenner til at holde øje med sygdommen. "Måske er der folk i Sønderjylland, som allerede i år har fundet døde solsorte eller andre fugle i deres haver eller ude i naturen. Men ellers er det altså til næste sommer, at man skal være opmærksom på sygdommen", siger Henning Heldbjerg. Hvis du har fundet døde solsorte, hvor årsagen ikke umiddelbart kan forklares, som for eksempel trafikdræbte fugle eller fugle, som er fløjet ind i et vindue, så kan du indrapportere fundet til Dansk Ornitologisk Forening på mailadressen dof@dof.dk Hvis du er bruger af DOFbasen, kan du indtaste dem som døde fugle.

Et par jeg fulgte gennem flere år i den sydlige del af Tisvilde Hegn. Hannens røde kalot ses tydeligt her. Hunnen har kun en rød plet i nakken.

Tæt på de store sorte SPÆTTER

Ole Banke har fulgt sortspætterne i Nordsjællands skove gennem tre årtier. De store spætters huller er populære blandt andre hulrugere.

Det er mange år siden jeg første gang hørte en sortspætte skrig i en skov – formentlig uden at vide, hvad det var. Der skulle gå

en rum tid, før jeg så og oplevede spætten i virkeligheden. Som en raket kom en kul-sort, kragestor fugl flaksende gennem en bøgeskov og landede et stykke borte. Et

▲ Både hun og han deltager i udmejslingen af redehullet i et højt træ, der ofte er en bøg. Her er det hannen, der er i gang med spånerne flyvende omkring sig.

Sortspættehan på intens jagt efter føde i dødt ved i Jægersborg Dyrehave.

Sortspættehan fodrer de glubende sultne unger i den nordlige del af Tisvilde Hegn. Begge køn tager sig af ungerne.

øjeblik efter lød en imponerende kanonade – og jeg var ikke længere i tvivl: jeg havde set min første sortspætte og ikke mindst hørt den tromme på en tør gren. I foråret 1994 fik jeg så lejlighed til at opleve sortspætterne på tæt hold, idet jeg var så heldig, at Fugles daværende redaktør Willy Johannsen opfordrede mig til at stå for billedsiden til en artikel om netop sortspætter, som Bo T. Johansen var i gang med at skrive til bladet. Bo havde tilmed en passende rede parat i en bøgebevoksning i Store Dyrehave syd for Hillerød. Faktisk var vi super heldige med billederne, da det var sent i yngleperioden, lige før de fuldfjerede unger forlod reden og fløj ud i den store verden.

En larmende bygmester

Sortspætten har mange forskellige meget karakteristiske lyde, som den især lader høre fra det tidlige forår til forsommeren. Den er ligefrem støjende i den periode, Ikke mindst et karakteristisk kly-

kly-kly omkring det udvalgte yngleområde - for at markere terræen - er svært at overhøre. Almindeligt er også et hurtigt gry-gry-gry når den kommer flyvende, og som typisk bliver afsluttet med et skarpt kli-ææ, når den lander. Sortspætterne genbruger gerne et gammelt hul, men lige så ofte udhugger de et nyt. Det udvalgte træ er tit en solid bøg, hvor hullet gerne er placeret 10-12 meter oppe og vender mod øst/nordøst – stort set aldrig mod vest, idet de så begrænser regnvand ind i hullet. Redetræet kan også være skovfyr, derimod har jeg aldrig set birketræ anvendt, rimeligvis fordi stammen er for spinkel. De vælger gerne et træ, der på en eller anden måde er svækket, for eksempel af en svampeinfektion, så det er lettere at bearbejde med det lange kraftige næb – begge køn medvirker. Er træet derimod frisk og stærkt kan det tage op til en måned at producere hullet: det er så sandelig et solidt stykke arbejde spætterne udfører - et stort ovalt indgangshul

ca. ni cm bredt forneden og et hulrum, der er mindst en halv meter dybt. At observere en sortspætte i færd med at udmejsle et nyt hul i et frisk bøgetræ, hvor stumper af hårdt ved står i kaskader omkring den, er virkelig en heftig oplevelse. Ikke sært hullerne er populære blandt andre hulrugende fugle som huldue, allike og hvinand.

Spætteunge med maveplasker

Sortspætteparret lægger mellem tre og fem æg omkring den 25. april afhængig af vejret, og de udruges på kun 12 døgn. Ungerne flyver ud fra reden godt fire uger gamle – med variationer! Indimellem tager det nemlig lidt længere tid at forlade den hyggelige rede... Sidst i juni 2011 var der tre næsten voksne sortspætteunger i en rede i et bøgetræ i den nordlige del af Tisvilde Hegn: to dominerende hanner og en hun, der hele tiden fik føde sidst! De to hanner fløj ud med en dags mellemrum den 23. og 24. juni, hvor den ene ikke var alt for sikkert flyvende og mavelandede i skov-

Sortspættens redehul er stort og rummeligt. Selv en natugle kan finde ly her!

bunden. Den blev siden med menneskelig bistand hjulpet op i et træ i sikkerhed for ræv og andre rovdyr. Tilbage var hunungen – lidt af en efternøler, en såkaldt benjaminunge – som tøvede til den 27. juni, hvor det lykkedes de gamle spætter at få den lokket ud. Da fløj den til gengæld også ganske sikkert, ikke nogen maveplasker her. Som nævnt er sortspættehullerne populære blandt andre hulrugere. Jeg har flere gange set, hvordan blandt andet hulduer forsøger at fortrænge et sortspættepar, der havde slået sig ned i et godt hul. Allikerne kan også være særdeles aggressive, ligesom natuglen kan bruge et hul til at skjule sig i og som sovested.

Guf for sortspætter

Jeg har især haft fine oplevelser med sortspætter i Tisvilde Hegn, Gribskov og Jægersborg Dyrehave. Det sidste har overrasket mig noget, da sortspætten normalt er sky og holder sig på afstand af mennesker. Netop Jægersborg Dyrehave er jo nærmest synonymt med mange mennesker. Til gengæld får gamle træer her lov til at passe sig selv. Når de vælter, bliver stammerne liggende og formuler langsomt. Det betyder masser af insekter og larver i det rådne ved, rent guf for sortspættene især i vinterhalvåret. Netop i Dyrehaven har jeg senest haft en af mine største oplevelser med en

Redehullerne er meget populære blandt andre hulrugere som hvinand, alliker og hulduer. Her er det en huldue, der flyttede ind samme dag, som sortspættene forlod hullet.

sortspætte. Sidst i januar i år lykkedes det mig at komme på skudhold af en sortspættehan, der var meget optaget af et væltet egetræ i fuld opløsning, som den sad på og bearbejdede med stor energi. I 17 minutter stod jeg i skjul bag en kraftig stub og iagttog og fotograferede den, inden jeg vendte om og sneg mig væk ad samme rute, som jeg var kommet. Sortspætten opdagede mig tilsyneladende ikke på noget tidspunkt.

Ole Banke er feltornitolog og naturfotograf

Det store grønne DILEMMA

Naturturismen har i dag en helt afgørende betydning for bevarelsen af natur og biodiversitet verden over. Men vores rejser til fjerne mål for at opleve natur, fugle og dyr belaster samtidig klimaet. Mange af os kender til dette dilemma. For Hans Meltofte fylder det særlig meget.

Da Hans Meltofte begyndte at rejse rundt i verden for mere end 50 år siden, var det sin sag at få bestemt de fremmedartede fuglearter. Felthåndbøger fandtes simpelthen ikke i store dele af verden.

"I dag er situationen helt forandret. Stort set alle lande er nu godt dækket ind med felthåndbøger, og der er dygtige lokale fugleguides, som du kan hyre til at vise dig fuglene. Det har været en rivende positiv udvikling, som naturligtvis skyldes, at

der er et stort og voksende marked for naturturisme."

Hans Meltofte er udover at være naturrejsenørd også mangeårig rejseleder for blandt andet DOF Travel, Dansk Ornitologisk Forenings egen rejsearrangør. Han har besøgt over halvdelen af verdens lande, ofte på lange flyrejser. Men han er også klimaforsker og har i et væld af rapporter, artikler og bøger beskrevet truslerne fra den globale opvarmning, ikke mindst med udgangspunkt i mange års forskning i Arktis. Så Hans Meltofte

rummer det store grønne dilemma i sin egen person.

Trævækst kan kompensere

"Jeg fortsætter med at rejse, fordi de mange oplevelser ude i verdens fantastiske natur er og har været noget af det vigtigste i hele mit liv. Men jeg går samtidig ind for skatter eller afgifter på flyrejser, fordi det er så vigtigt at begrænse udslippet fra flytrafikken af hensyn til klimaet. Jeg tror så på, at netop oplevelsesrejser til naturområder er blandt de flyrejser, som folk gerne betaler ekstra for, selvom de bliver pålagt afgifter af hensyn til klimaet", siger han og håber på, at det er indkøbsturene til London, Paris og New York, der bliver færre af. Han pointerer, at det afgørende for klimaet er selve bundlinjen for udslippet. Det betyder reelt ikke noget, at du poster en vis mængde CO₂ ud i atmosfæren, hvis du samtidig trækker den samme mængde eller mere ud. Derfor arbejdes der også med mange højteknologiske metoder til oplagring af klimagasser.

"Men naturen opfandt selv den bedste metode allerede for 400 millioner år siden. Den hedder træer", siger Hans Meltofte.

Han tog derfor som formand for DOF's naturpolitiske udvalg initiativ til DOF's

Elefantturister i Etosha-nationalparken i Namibia. Foto: Søren Skov

George Mbugua fra Ben's Ecological Safaris guider Kaj Kampp på en DOF-Travel tur til Kenya. Foto: Søren Skov.

klimatekonomi allerede for ti år siden. Her kan man som rejsende eller forbruger indbetale penge til projekter, hvor der genrejses tropeskov til gavn for både klima og biodiversitet og dermed kompensere sit eget klimaudslip. En form for "køb af aflad", som er omdiskuteret blandt naturvenner. Det kommer vi tilbage til senere i artiklen her.

Naturturisme giver 3.800 mia.

BirdLife International har opgjort, at turismen til beskyttede naturområder på verdensplan nu genererer et nærmest astronomisk beløb på 600 milliarder US dollars om året. Det svarer til 3.800 milliarder kroner eller langt mere end det årlige danske brutonationalprodukt BNP, som er på nær 2.200 milliarder kroner.

Omvendt så har forskere i det videnskabelige tidsskrift Nature Climate Change regnet ud, at turismen nu står for 8 procent af verdens samlede udslip af drivhusgasser. Det er steget fra 3,9 gigaton i 2009 til 4,5 gigaton i 2013, og hvis vi fortsætter uændret, så vil det stige til 6,5 gigaton i 2025. Synderne er udover flytransporten også cruiseskibe, shopping og middage på restauranter med importerede føde- og drikkevarer.

"Det er ganske rigtigt et stort dilemma", siger lektor Stig Jensen på Center for Afrikastudier på Københavns Universitet.

"Naturturismen er enorm vigtig for udviklingen både i Afrika og andre verdensdele. I Uganda har turismen netop overhalet kaffen som den vigtigste kilde til fremmed valuta. Men det er samtidig

vigtigt, at en større del af indtægterne fra naturturismen fremover går til de lokale samfund, så man bevarer og måske endda styrker befolkningens forståelse for at beskytte nationalparker og andre

Hans Meltofte med naturturister i Nordøst-Grønland. Foto: Henrik Philipsen.

En grøn ara kigger ud på turister fra sit redehul i Costa Rica. Mens de store dyr – Big 5 – ofte er hovedattraktionen på rejser til Afrika, så er det ikke mindst de mange farverige fugle, som er slagnummeret for naturturisterne i det mellemamerikanske land. Foto: Bent og Birthe Pedersen.

store naturområder. Faktisk er statens fokus på turisme et problem for udviklingen i et land som Tanzania, hvor de lokale samfund omkring nationalparkerne reelt bliver fattigere, fordi de begrænses i deres udvikling af hensynet til dyrelivet, og den lokale befolkning endda risikerer at blive ædt eller slået ihjel af de vilde dyr – uden at de får kompensation for deres tab fra staten”, forklarer Stig Jensen.

Inderne ser også på tigre

”Alt for stor en del af indtægterne fra naturturismen går i dag udenom den lokale

befolkning. Men samtidig er der mange unge innovative afrikanere, som har startet virksomheder, der lever af at guide naturturister og servicere erhvervet. Den udvikling kan man som turist støtte ved at vælge lokale udbydere i stedet for at købe pakkejser fra europæiske rejseselskaber. Hvis jeg vælger lokale firmaer indenfor transport, overnatning og mad, så kan jeg måske arrangere en rejse til Afrika for 35.000 kroner, hvor den formentlig vil koste 70.000, hvis jeg køber den samlet i Danmark. Men alligevel vil min rejse til 35.000 kroner lægge flere penge i lokalsamfundet”, siger han.

Afrika-forskeren var for nylig på en rejse til Indien og besøgte tre tigerreservater. ”Langt hovedparten af turisterne i reservaterne var indere, måske 90 procent. Den store middelklasse i lande som Indien og Kina er også begyndt at opsøge naturoplevelser. Det er en positiv udvikling for naturen, men det resulterer selvfølgelig i yderligere rejseaktivitet og dermed øget udslip af klimagasser. Selvom vi rejser stadig mere i Vesten, så foregår den helt store stigning i flytrafikken i disse år i Asien, pointerer Stig Jensen.

Aktuelt forslag om flyskatter

I Sverige er der for nylig indført en skat på flyrejser gældende fra 1. april 2018. Skattesatserne er 60 svenske kroner for rejser i Sverige eller EU, 250 svenske kroner for rejser uden for EU på under 6000 kilometer og 400 svenske kroner for længere flyrejser.

Herhjemme har klimarådets formand Peter Birch Sørensen betegnet de svenske flyskatter som beskedne beløb i forhold til prisen på flybilletter, så ”skatten forslår ikke det store, men det er bedre end ingenting, og signalværdien kan være med til at få andre lande til at flytte sig”, vurderer klimarådets formand.

En gruppe danske borgere har helt aktuelt stillet et såkaldt borgerforslag til Folketinget med det formål at pålægge regeringen at udarbejde et forslag til en flyskat efter svensk forbillede. Hvis 50.000 borgere med stemmeret støtter forslaget, så kan det blive fremsat i Folketinget. Det er muligt at støtte forslaget via Folketingets hjemmeside indtil 17. februar 2019.

DN: Klimaet første prioritet

Også Maria Reumert Gjerding, præsident i Danmarks Naturfredningsforening, kan se dilemmaet for den enkelte naturturist. ”Men samtidig er det klart for mig, at vi bør prioritere klimaet højest”, siger hun.

”Mange af de dyrearter, som naturturismen bidrager til at beskytte, lever jo i områder af verden, hvor klimaforandringerne vil få særligt alvorlige konsekvenser. Hvis ikke vi får styr på klimaet, så risikerer vi, at der slet ikke er det dyreliv tilbage, som vi rejser ud for at opleve”, siger Maria Reumert Gjerding.

Præsidenten for Danmarks Naturfredningsforening er dog ikke specielt glad for hverken flyskatter eller diverse "købe af-lad"-ordninger, hvor man kompenserer sit klimaudslip for eksempel ved at investere i skovplantning.

"Skatter eller afgifter på flytrafik løser ikke udfordringerne alene. Og det er kun en halv løsning at kompensere sit udslip. Vi skal have udslippet af klimagasser skåret kraftigt ned. Det er ikke nok, at den enkelte kompenserer sit udslip, så det går i nul."

Den eneste holdbare fremtidsløsning er ifølge Maria Reumert Gjerding, at vi får udviklet teknologien indenfor luftfart, så også flyene i fremtiden kan flyve på vedvarende energikilder.

"Der skal simpelthen sættes en udløbsdato på fly, der flyver på fossile brændstoffer, ligesom vi netop har set den danske regering gøre med benzin- og dieselbiler herhjemme. Og det skal naturligvis ske på globalt plan, så der bliver lagt et effektivt pres på flyproducenterne", siger præsidenten for Danmarks Naturfredningsforening.

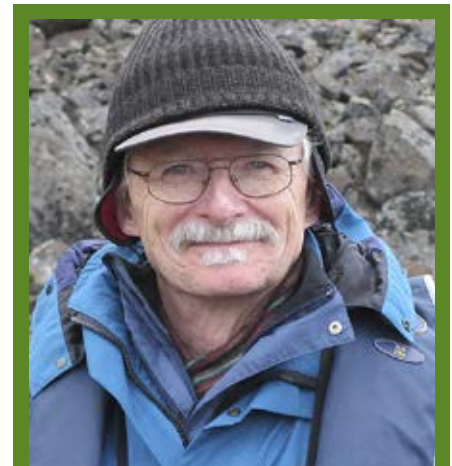
Det godes værste fjende

Hos DOF's klimafond betaler man som eksempel 500 kroner i kompensation for

en flyrejse til Afrika eller Nordamerika. Men man kan også via fonden kompensere sit CO₂-udslip fra bilkørsel, boligopvarmning og elforbrug ved at investere i skovrejsning. Foreløbig har klimafonden opkøbt 100 hektar degraderet tågeskov i Ecuador i et af de områder af verden, som huser flest endemiske fuglearter, det vil sige arter, som ikke findes andre steder på kloden. Skoven bliver nu genskabt og optager CO₂ samtidig med, at det gavner biodiversiteten.

"Til kritikken af den model kan man sige det gamle ord om, at det bedste er det godes værste fjende. Selvom det ganske rigtigt gælder om at sænke det samlede udslip af klimagasser, ikke bare holde dem på nuværende niveau, så er det dog bedre, at du kompenserer dit eget udslip, end at du slet ikke gør noget", fastslår Hans Meltofte.

"Hvis man kompenserer for sit udslip og i øvrigt opfører sig klimarigtigt i det daglige, så kan man med nogenlunde god samvittighed være en del af den naturisme, der har så stor positiv betydning for den fortsatte beskyttelse af verdens vigtigste naturområder", mener formanden for DOF's naturpolitiske udvalg.

Hans Meltofte, født 1946 i København. Seniorrådgiver emeritus på Aarhus Universitet, hvor han primært arbejder med effekten af klimaændringer i Arktis.

Formand for DOF's Naturpolitiske Udvalg og medlem af DOF's hovedbestyrelse i over 40 år, hvilket er rekord.

Foto: Rob Tully

Du kan læse mere om, hvordan du bidrager til DOF's klimafond på foreningens hjemmeside:

<http://www.dof.dk/naturbeskyttelse/temaer/klima/kompenser-for-dit-co2-udslip>

DOF-Travel på safari i Kenya.

Foto: Søren Skov.

En arv til Dansk Ornitologisk Forening

ER EN GAVE FRA ÉT LIV TIL ET ANDET

Ved at betænke DOF i dit testamente er du – selv efter din levetid – med til at hjælpe vores truede ynglefugle & sårbare natur.

I LØBET AF DE SIDSTE
50 ÅR ER 7 UD AF 10
YNGLENDE STÆRE
FORSVUNDET FRA
DANMARK!

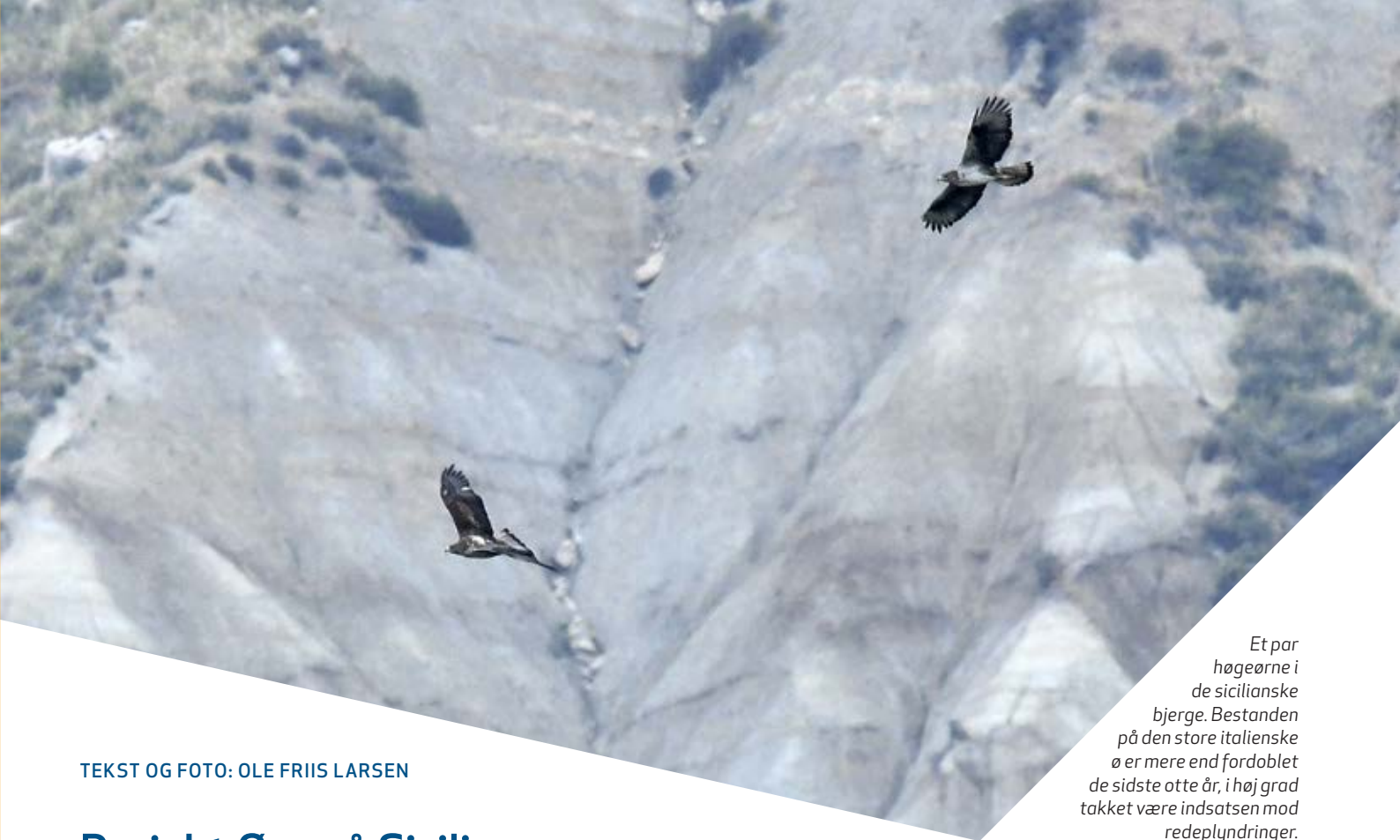
Hvis du ønsker at donere en del af din arv til fuglene & DOF, kan du gratis oprette dit testamente hos vores advokat, Nils-Erik Norsker, som er klar til at hjælpe dig.

n@njordlaw.com
77 40 10 20

n@njordlaw.com
77 40 10 20

n@njordlaw.com
77 40 10 20

n@njordlaw.com
77 40 10 20

Et par høgeørne i de sicilianske bjerge. Bestanden på den store italienske ø er mere end fordoblet de sidste otte år, i høj grad takket være indsatsen mod redeplyndringer.

TEKST OG FOTO: OLE FRIIS LARSEN

Projekt Ørn på Sicilien:

EN KAMP mod plyndring af reder

Ung høgeørn i gode hænder under helbredstjek og ringmærkning.

Det er ikke ti år siden, at skæbnen forekom besejlet for høgeørnene på Sicilien, og alt tydede på, at bestanden ville have været fuldkommen forsvundet i dag. Men så besluttede en lille gruppe frivillige at tage kampen op mod de kriminelle og deres velhavende bagmænd. Dette er historien om en usædvanlig succes i kampen mod plyndring af rovfuglereder.

Fredag den 11. maj i år varede det et par timer, før to spaniere nåede frem til en ørnerede på en stejl fjeldside et sted på Sicilien og fjernede de to endnu ikke flyvefærdige unger af høgeørne i en rygtsæk.

Voksen høgeørn. Verdensbestanden er på mellem 20.000 og 50.000 fugle. Denne ørn er mor til ungen, som får påsat en GPS-sender på billedet til højre.

Reden har desværre en sort historie. Også i 2010 var der mennesker oppe ved reden; sporene efter dem var der stadig i maj i år. Røverne var dengang så stolte af deres arbejde, at de afslørede sig selv og deres kriminalitet ved at lægge en videooptagelse af dele af redeplyndringen på YouTube. Men ungerne var sporeløst væk og endte sandsynligvis i Mellemøsten, hvor velhavende arabere med et uldent forhold til andre landes regler om naturbeskyttelse raskt væk betaler op mod 200.000 kroner for en ung høgeørn på det illegale marked for at bruge den til jagt for sjov. Sådan er det formentlig også gået ungen i den rede, som var ubevogtet i bare tre timer på Sicilien i år.

Anderledes heldige var de to unger, som blev hentet af spanske klatrere 11. maj. Det var nemlig professionelle redningsfolk, som arbejdede for et EU Life+-projekt, og de to ørneunger kom ned til autoriserede ringmærkere og en spansk dyrlæge. Hun konstaterede, at begge var hårdt ramt af *trichomonas*-parasitter, der er almindelige hos duer, som ørneungerne ofte bliver fodret med af deres forældre, men som også kan koste dem livet. Før de to unger en times tid senere blev bragt tilbage til reden med GPS-sendere på ryggen og farveringe på benene, fik de hver en halv snes piller mod parasitterne proppet i halsen, og to uger senere fløj de ud i friheden,

lidt usikre, men ganske givet mere sunde og raske, end de ellers ville have været.

Jeg så det selv, for jeg var med til at beskytte reden imod plyndring.

Ingen navne nævnes

Af hensyn til rovfuglene og sikkerheden for vagterne ved rederne, har vi en indbyrdes aftale om, at vi ikke nævner navne på deltagere eller lokaliteter. Bevogtningen foregår i lejre flere steder på Sicilien, og lejrene bliver kun omtalt som Lejr 1, Lejr 2 og så videre. Vi røber heller ikke detaljer om bevogtningen, men det er ingen hemmelighed, at der i stigende omfang bliver brugt elektronisk udstyr, som er lettere at skaffe end pålidelig frivillig arbejdskraft.

Efter endnu et dokumenteret røveri af unger fra en rede i høgeørnenes kerneområde på Sicilien i 2010, slog rovfugleinteresserede folk i flere sicilianske naturorganisationer alarm og etablerede et samarbejde om at bevogte reder for at stoppe plyndringerne og redde bestanden. Det år var der bare høgeørne tilbage på omkring 20 territorier på Sicilien, og kun en halv snes af parrene ynglede.

Alt tydede på total udryddelse i løbet af få år. Fire år senere førte samarbejdet til organisationen Gruppo Tutela Rapaci (Rovfuglebeskyttelsesgruppen), som

hvert år organiserer de frivillige vagter ved reder af høgeørne og ådselgribbe samt lannerfalke og vandrefalke i arternes kerneområder på Sicilien. Det seneste par år er beskyttelsen af høgeørnene på Sicilien blevet udvidet med EU-Life+-projektet, der har mere elektronisk udstyr og står for mærkningen af unge høgeørne med farveringe og GPS-sendere.

Deltagere tjekkes grundigt

Gruppen bag lejrene vil gerne have flere frivillige deltagere, men er også meget forsigtig med, hvem der bliver lukket ind af frygt for infiltration af redeplyndrere – jeg blev således åbenbart grundigt tjekket på Malta, hos den tyske Komitee Gegen den Vogel mord, der støtter gruppen, og i Schweiz samt hos den italienske naturbeskyttelsesorganisation MAN (Mediterranean Association for Nature), der også er en af organisationerne bag beskyttelsen af høgeørnene, og som jeg har været

Ørneungen forsynes med en lille GPS-sender på ryggen.

tilknyttet i flere år med antikrybskyt-tearbejde ved Messina, før jeg fik lov at deltage i arbejdet i år i Lejr 1 i høgeørnenes kerneområde på Sicilien med en håndfuld redeterritorier koncentreret i et forholdsvis lille område.

Det var her, at bevogtningen af høgeørnenes reder blev indledt i 2011, efter at reden, hvor ungerne blev GPS-mærket 11. maj i år, blev plyndret i 2010. Her bliver folk, som er dømt for at plyndre rovfugle-reder, også stadig set jævnligt i nærheden af de reder, som hvert år siden plyndringen er blevet bevogtet dagligt gennem fire måneder fra æglægningen sidst i januar, til ungerne er fløjet fra rederne i slutningen af maj.

Dømte redeplyndrere fortsætter

Det samme foregår ved de andre lejres lokaliteter. Det var ved en af dem, at en unge blev stjålet, da en rede var ubevog-

Erfarne spanske bjergklatrere løfter en unge ud af reden, for at den kan blive forsynet med GPS-sender.

tet i tre timer en forårsdag i år. Tilfældet viser meget tydeligt, hvor grundigt, der bliver holdt øje med både rederne og vagterne ved dem, idet reden ikke bare blev plyndret, mens den var ubevogtet, men det skjulte elektroniske udstyr blev også ødelagt, og hukommelseskort med video og fotografier blev fjernet. Det har ganske enkelt krævet længere tids skjult og grundig observation af vagterne at finde ud af, hvor det elektroniske udstyr, som højst bliver tjekket en gang om ugen, var gemt, ligesom hærværket mod det elektroniske udstyr selvfølgelig også dokumenterer, at ungen i reden blev taget af mennesker og ikke af andre dyr eller fugle.

Både ved reder i Lejr 1 og 3 så vi de samme personer holde intenst øje med kendte reder. To af dem kunne genkendes som personer, der tidligere er blevet dømt for redeplyndringer. Høgeørnene risikerer således stadig i høj grad at miste deres unger til det illegale internationale marked for rovfugle. Det samme gælder på Sicilien for den meget lille bestand af ådselgribbe, for vandrefalkene af underarten *brookei* med laksefarvet underside og for den hårdt pressede europæiske bestand af lannerfalk, hvor den største underart, *feldeggi*, har sit kerneområde på Sicilien. De to arter af falke har bare vist sig at være meget vanskelige at beskytte mod redeplyndringer, fordi de yngler tæt på toppen af

HØGEØRN (*Aquila fasciata*)

En mellemstor ørn med et vingefang på cirka halvanden meter. Vingerne er forholdsvis korte, halen lang og hovedet rundt med et kraftigt næb. Det får høgeørnen til at ligne en stor duehøg. Desuden jager høgeørne ofte ligesom duehøge ved at fange andre fugle i luften, men høgeørne tager også fugle og pattedyr på jorden.

Høgeørne lever af fugle og pattedyr som alliker, rødhøns, duer og kaniner.

Høgeørne bygger rede på stejle klippevægge, men jager i åbne landskaber med spredte træer og småskove – ikke kun i øde landskaber, men også i landbrugsområder.

Der er mellem 20.000 og 50.000 høgeørne i verden. De lever i fragmenterede populationer i lande omkring Middelhavet og videre mod øst over Den Arabiske Halvø, Indien, Kina og Sydøstasien. Verdens bestand af høgeørne har været faldende gennem flere årtier og falder stadig langsomt, men BirdLife International anser ikke arten for truet (endnu). Lokale bestande – som den italienske – kan være hårdt pressede af forstyrrelser på redelokaliteter, forfølgelse og redeplyndringer.

Voksen høgeørn over en siciliansk fåreflok.
Åbne landskaber med småskove er deres
foretrukne habitater.

bjergsiderne, hvor deres reder ofte er let tilgængelige og ikke kræver klatreudstyr eller erfaring. Ifølge Gruppo Tutela Rapaci er de sicilianske bestande af vandre- og lannerfalke fortsat "i frit fald på grund af redeplyndringer".

Fremgang for høgeørne

På nogle fjeldvægge med høgeørne, yngler der også vandre- eller lannerfalke. De reder holdt vi selvfølgelig øje med samtidig, men der er hverken folk eller elektronik nok til også at finde og beskytte andre reder.

Det store arbejde med at bevogte høgeørnenes reder har på bare nogle få år vendt udviklingen – hvilket også vidner om redeplyndringernes omfang – så der i 2018 var 44 kendte par, hvoraf 26 bestod af adulte fugle, som fik 39 unger på vingerne. En del af forklaringen på det store antal udflyjende unger er også, at en del unger nu bliver forsynet med GPS-sendere. Når ungerne alligevel bliver hentet i rederne for at blive mærket, får de samtidig et helbredstjek af en dyrlæge og dermed ofte en kur imod

de livstruende trichomonas-parasitter. Egentlig lever høgeørnene i høj grad af kaniner og den sicilianske agerhøne, chukarhøne, men både kaninerne og chukarerne er mange steder næsten forsvundet. Ingen ved hvorfor, det kan være for højt jagttryk, eller det kan være noget andet, og derfor fanger høgeørnene nu i stor stil klippeduer, som ofte er inficeret af trichomonas, til deres unger.

Beskyttelse med GPS

I løbet af 2017 og 2018 har spanske eksperter både sat GPS-sendere på omkring 20 redeunger af høgeørne og uddannet italienske bjergklatrere og ringmærkere til at overtage arbejdet i løbet af de kommende år. Det giver værdifuld faglig viden om høgeørnene og deres adfærd, men er også med til at beskytte bestanden bedre – ved at GPS-senderne for eksempel viser, hvor de mærkede fugle slår sig ned som ynglefugle, og der er behov for at passe på deres reder.

De første resultater har vist, at de unge høgeørne strejfer rundt på stort set hele

Sicilien i løbet af deres første leveår, men ingen af dem har forladt øen eller bare været ude at vende over havet. De ser ud til at være ekstremt landfaste.

Der er også et par stykker, som har reddet livet på grund af deres GPS-sendere. En ung høgeørn endte således sidste år på bunden af en udtørret brønd under et mislykket forsøg på at fange en kanin eller et andet dyr på jorden, men blev reddet op og sluppet fri igen, da nogle frivillige tog ud for at undersøge, hvorfor den ikke havde flyttet sig i et par dage.

En anden ung høgeørn, 'Lillo', blev fundet hårdt såret af skud fra en krybskytte i slutningen af september 2016. Efter flere operationer og halvandet års genoptræning på to plejestationer blev 'Lillo' sluppet ud i friheden igen 22. marts i år med en GPS-sender på ryggen. Siden da har 'Lillo' været på jagt over næsten hele Sicilien og fløjet i op til to kilometers højde.

Ole Friis Larsen er journalist og medlem af DOF's hovedbestyrelse

NATURBUTIKKEN.DK

FUGLEKALENDER 2019 - BOGUDGAVE

Hver årstid har sin karakter – og sine fugle. De stille vintermåneder går over i forårsmånedernes hektiske aktivitet, hvor fuglesangen tager til. Så kommer sommerens jagt på føde til de små unger, og når efteråret sætter ind, er det tid for mange fugle til at bryde op for at drage mod varmere himmelstrøg.

—
Pris kr. 149,-

STØT FUGLEVÆRNSFONDEN MED FLEMMING QUIST MØLLER

Signeret kunsttryk ((30 x 42 cm). Al indtægt går ubeskåret til Fugleværnsfondens arbejde. I vores 22 naturreservater fordelt over hele Danmark, sikrer vi gennem opkøb og aktiv naturforvaltning, at fuglene har gode vilkår og trives. Dit bidrag gør at vi kan fortsætte arbejdet for en mere mangfoldig natur.

—
Pris kr. 499,-

Læs mere om bidrag,
testamentarisk støtte
og vores arbejde på:
www.fuglevaernsfonden.dk
eller støt her og nu på
mobile pay: 90 68 83

DANSK ORNITOLOGISK FORENING KALENDEREN 2019

Den flotteste Dansk Ornitologisk Forening kalender nogensinde. Utroligt smukke billeder og motiver af Helge Sørensen. Kalenderen er i A3 størrelse og er en oplagt julegave.

—
Pris kr. 149,-

FØLG ØRNEUNGER

rundt i Danmark

Se syv GPS-mærkede havørneungers rejser rundt i Danmark.

Den unge GPS-mærkede havørn Ditte fanger her en fisk ved Gråsten sidst i september. GPS-senderen er godt skjult af fjerdragten, men ringen afslører identiteten. Foto: Christine Nielsen.

På kortet til højre kan du se, hvordan syv danske havørneunger med GPS-sendere har bevæget sig rundt i Danmark i perioden fra 4. august til 12. oktober i år. De seks af ungerne har fået GPS-sendere på i denne sommer, mens ørneungen Gunhild fra Sydsjælland fortsat sender fra projektets indledning i 2017. Hun har slået sig ned på Vestsjælland ved Saltbæk Vig. I år er der sat GPS-sendere på trillingerne Malthe-Ludvig, Viola og Ditte fra en rede ved Hostrup Sø i Sønderjylland. Især Malthe-Ludvig har været meget rejselysten med en tur sydpå til Tyskland og derefter helt op til Limfjorden. I Sønderjylland er der også sat sender på en ung ørn Frode, fra en rede ved Haderslev. Han er senere blevet fynbo.

Desuden er to jævnaldrende kønsfæller fra en rede ved Skanderborg, Svend og Eskild, blevet dele af GPS-forskningen. Svend har ligesom Malthe-Ludvig været en eventyrlysten ørn med et smut til Thy og videre til Djursland, inden han ved deadline tilsyneladende har slået sig ned ved Mariager Fjord.

På Amager har ungen August fra en ny rede i Kongelunden også fået sender på. Som det fremgår af kortet, har den været en hel del rundt i Nordsjælland.

Meldinger hvert 15. minut

GPS-mærkningen af de unge havørne finder sted i et samarbejde mellem DOF og Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet. Hvert 15. minut fortæller GPS-teknikken forskerne med meterpræcis nøjagtighed, hvor rovfuglene befinder sig og i hvilken højde og med hvilken hastighed, de måtte flyve. Det giver et enestående indblik i, hvilke terræner rovfuglene passerer eller slår sig ned igennem længere tid.

"GPS-teknikken vil blandt andet kunne fortælle, hvordan havørne bevæger sig i et tæt befolket og bebygget lavland som Danmark. Og vi kan måske få et fingerpeg om, hvordan ørnene reagerer i forhold til vindmøller både til havs og på land", siger biolog Daniel Palm Eskildsen fra DOF. Biologerne håber, at GPS-senderne vil afsløre, hvilke levesteder havørnene benytter i deres første leveår, efter at

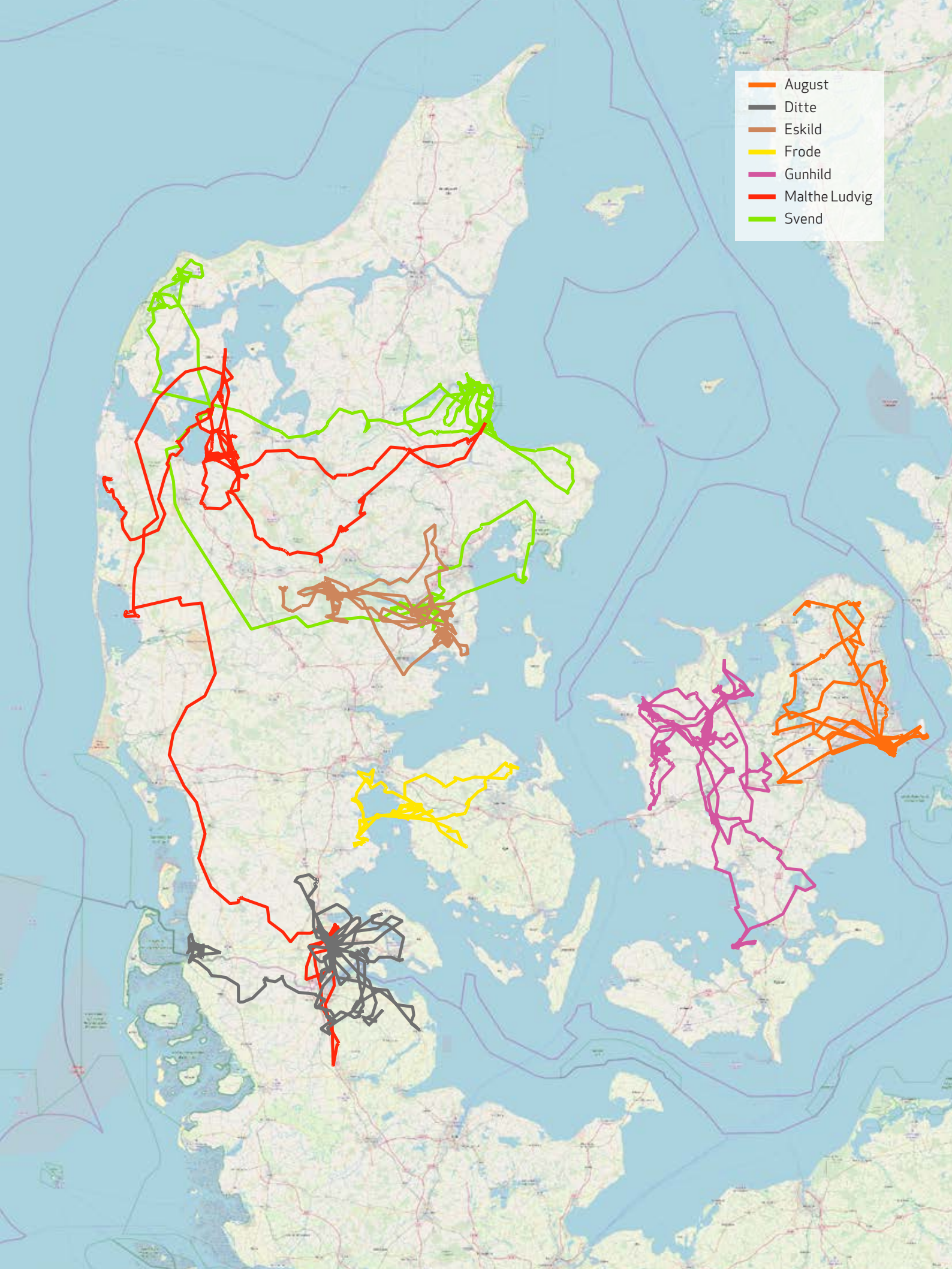
de har forladt reden. En sådan viden kan bruges til at beskytte havørnene bedre i de år, hvor de store rovfugle ikke er bundet af yngelpleje, og derfor ikke knyttet til et bestemt område.

"I dag ved vi kun lidt om, hvor unge danske havørne bliver af, når de forlader deres reder. Det er en begrænset viden, vi har om ørnenes færden, fra de er helt unge, til de slår sig ned og begynder at yngle som 4-5-årige. GPS-teknikken skal give os svarene på mange ubesvarede spørgsmål om Danmarks havørne, så vi kan beskytte dem endnu bedre, end vi gør i dag", siger lektor Anders P. Tøttrup, Center for Makroøkologi, Evolution og Klima på Statens Naturhistoriske Museum.

Sender og sele, der holder GPS-teknikken på plads, vejer i alt cirka 80 gram. Når de unge havørne får sat en GPS-sender på ryggen, vejer fuglene knap 5 kilo. En fuldvoksen havørnehun kan veje op imod 7 kilo. Du kan følge ørneungernes videre rejser via www.dof.dk

Jan Skriver/hrc

- August
- Ditte
- Eskild
- Frode
- Gunhild
- Malthe Ludvig
- Svend

Topmøde I TIDSNØDENS TEGN

AF CHARLOTTE MATHIASSEN

Verden mangler tid til at opfylde 2020 målene om stop for tab af biodiversitet, men DOF's internationale arbejde trækker i den rigtige retning.

Her i november 2018 mødes Biodiversitetskonventionens (CBD) parter i Egypten til globalt topmøde, COP14. Her vil FN opfordre beslutningstagere fra mere end 190 lande til at øge deres indsats for at stoppe tabet af biodiversitet og beskytte økosystemer, som sikrer befolkninger adgang til fødevarer og rent drikkevand. Der er mindre end to år tilbage til at opfylde konventionens strategiske mål, de såkaldte 2020 mål. Selvom der globalt set er sket fremskridt på nogle af målene, er de langt fra nået, og presset på naturen fortsætter med at stige med tab af biodiversitet til følge. Beskyttelsen af biodiversitet er afgørende for vores overlevelse og velbefindende, men internationale aftaler herom får langt mindre opmærksomhed end

f.eks. klima. Biodiversitet og natur er generelt underordnet andre interesser og er sjældent konsekvent integreret i andre politikområder. I lyset af, at tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed fortsætter, og mange dyr og planter er truet med udryddelse, kan det undre, at det får så lidt politisk opmærksomhed, også i Danmark.

Målene må ikke udvandes

Det er afgørende, at 2020 målene ikke udvandes i formuleringen af post-2020 målene, men at de tværtimod bliver mere bindende i lighed med Paris-aftalen for klima. I den forbindelse er det værd at minde om, at også FN's 17 verdensmål omfatter natur og biodiversitet som vigtige parametre for udvikling, der forpligter alle lande.

Forsiden på en helt ny publikation om DOF's internationale program.

For at sikre fremskridt er det nødvendigt, at civilsamfundet øger sit engagement i opfyldelsen af 2020 målene og holder de

Fra en projektevaluering hos BirdLife International i Cambridge, maj 2018: Fra venstre Helene Bjerre-Nielsen (konsulent), Ishana Thapa (Bird Conservation Nepal (BCN)), Serah Munguti (Nature Kenya), Charlotte Mathiasen (DOF), Thomas Lehmborg (DOF), Judith Szabo, Noelle Kumpel, Dena Cator (BirdLife). Foto: DOF.

nationale og internationale beslutningstager fast på deres forpligtelser. BirdLife deltager aktivt i processerne omkring Biodiversitetskonventionen, og vores partnere engagerer sig nationalt bl.a. ved at støtte deres regeringer i at udvikle landstrategier og planlægger at være til stede ved COP 14. I Danmark engagerer 92-gruppens biodiversitetsudvalg, deriblandt DOF, sig i de politiske processer og sender en repræsentant til topmødet.

DOF samarbejder med tre lande

2020 målene danner også den overordnede ramme for DOF's internationale People Partner with Nature (PPN) program, som udføres i samarbejde med tre BirdLife partnere, Bird Conservation Nepal, Nature Kenya og Nature Uganda. I dets nuværende fase er der øget fokus på at integrere biodiversitetshensyn i andre politikområder og især i forvaltningen af skov i de syv særlige fuglelokalteter, hvor programmet udføres i tæt samarbejde med myndigheder og lokalsamfund. Det betyder i praksis, at de lokale involveres i overvågning af skoven og dens ressourcer og i beslutningsprocesser om, hvordan den skal forvaltes for at sikre både deres adgang til dens ressourcer og bæredygtighed. Gennem programmet får lokale kvinder og mænd viden om og adgang til alternative indkomstmuligheder, der letter presset på skoven. Det kan f.eks. være viden om bedre udnyttelse af bestemte ressourcer som træ til brænde, og tekniske færdigheder til at gøre udvindingen af lokale produkter mere bæredygtig og effektiv. Øget viden om betydningen af naturens mangfoldighed for f.eks. vandforsyning og økonomi bidrager sammen med deltagelse i lokale skovforvaltningsgrupper til en følelse af ejerskab.

Naturen sikrer overlevelse

I Echuya skoven i Uganda har det ført til, at lokale nu taler om 'vores skov' og planter bambus for at sikre sig mod erosion og overudnyttelse. Et andet eksempel fra Arabuko-Sokoke skoven i Kenya viser, at de lokale, der har mest nytte af skoven, også er mest interesserede i at beskytte den. I Reshunga i Nepal er der voksende interesse ikke mindst blandt kvinder for at dyrke økologiske grøntsager til glæde for deres familier og naturen. Det er dog en langvarig læringsproces at finde frem til de bedste metoder til at sikre, at

Achilles Byaruhanga fra Nature Uganda præsenterer en ny rapport om biodiversitet for embedsmænd fra regeringen. Foto: Nature Uganda.

både mennesker og natur får glæde af effektiv beskyttelse af biodiversiteten. Der er mange udfordringer. Det er vigtigt at huske på, at de lokale ikke kan sammenlignes med frivillige i en organisation som DOF. De er afhængige af naturen for deres overlevelse og har nogle gange svært ved at se nytten i aktivt at deltage i beskyttelsestiltag, hvis det ikke umiddelbart giver dem konkrete fordele, eller hvis eksterne aktører ikke tager de samme hensyn, når de planlægger udbygning af veje eller andre potentielt skadelige aktiviteter.

Dokumentation af resultater

DOF har lavet en dokumentation på tryk af, hvordan programmets resultater bidrager til de enkelte 2020 mål. I det nu afsluttede CAMB projekt, hvis formål var at opbygge kapacitet blandt BirdLife partnere i Asien og Afrika til at arbejde for integration af biodiversitet i forskellige politikområder, har BirdLife udviklet en manual, der dels skal hjælpe partnerne til bedre at kende og forstå internationale aftaler som Biodiversitetskonventionen og til at planlægge deres politiske lobbyarbejde. DOF har også lavet en kort video om programmet og værdien af biodiversitet, der især skal inspirere unge til at blive mere opmærksomme herpå. Se videoen og læs mere på dof.dk/internationalt

Charlotte Mathiassen er antropolog og programkoordinator i DOF

KORT NYT

EN SUCCES I ALBATROS-STØRRELSE

Siden 2005 har BirdLife Internationals særlige Albatross Task Force arbejdet for at begrænse bifangsten af havfugle ved fiskeri med langliner og net på de store oceaner. I dag kan det betegnes som et af BirdLifes mest succesfulde programmer nogensinde, og indsatsstyrken for albatrosserne har stærkt forbedret situationen for de truede kæmpefugle på verdenshavene. Blandt de konkrete resultater i den seneste rapport fra Albatross Task Force, ATF, kan fremhæves følgende:

I Chile har ATF udviklet en ny type fiskenet, som har reduceret bifangster med 98 procent og givet en besparelse til fiskerne på omkring 3000 USD pr. fartøj. Projektet er nomineret til the Latin American Green Awards 2018.

Før ATF begyndte at arbejde i Namibia blev det vurderet, at fiskeriet udfor det vestafrikanske land kostede omkring 30.000 albatrosser livet om året. Nu er dele af fiskerflåden helt fri for bifangster. En overvågning af et trawl-fiskeri frem til marts 2018 viste, at 90 procent af fartøjerne nu bruger liner, som skræmmer fuglene væk og dermed forhindrer bifangster. Ikke en eneste albatros blev fanget i perioden.

Også i Sydafrika var der tidligere massive problemer med bifangster af albatrosser og andre fugle i fiskeriet. Nu har en af landets trawlflåder nået et imponerende resultat med 99 procent reduktion i bifangsten af albatrosser. Men ATF arbejder videre på at opnå lige så gode resultater indenfor langline-fiskeriet i Sydafrika.

Læs flere internationale nyheder om fuglebeskyttelse på www.birdlife.org

Fugleåret 2017

Som Kernemedlem kan du bestille Fugleåret 2017 fra og med den 29. oktober til og med den 19. november.

Bestillingen skal ske på Naturbutikken.dk
Efter den 19. november kan du bestille, så længe lager haves.

**Dansk
Ornitologisk
Forening**

TILMELD DIG BETALINGSSERVICE NU & SPAR BÅDE MILJØ, TID & PENGE!

I DOF vil vi hellere bruge vores tid & penge på at beskytte fuglene end på at betale regninger – det tænker vi, at du også hellere vil?

Derfor opfordrer vi alle vores medlemmer og støtter til at tilmelde sig Betalingsservice.

For at gøre det skal du bruge dit medlemsnr. Hvis ikke du kender det eller kan finde det, så ring endelig til os, så finder vi det med det samme.

Dine oplysninger er fortrolige og transmitteres over en krypteret forbindelse (SSL). Det er den samme krypteringsprotokol, som anvendes til betalinger via internettet.

Uanset hvad, så kontakt os, så finder vi den løsning, du er tryggest og gladest ved!
Læs mere & tilmeld dig på dof.dk/betalingservice eller ring på **33 28 38 00** hverdage kl. 11–15. Ellers så skriv til dof@dof.dk

AT TÆLLE INSEKTER

- nu en folkesag

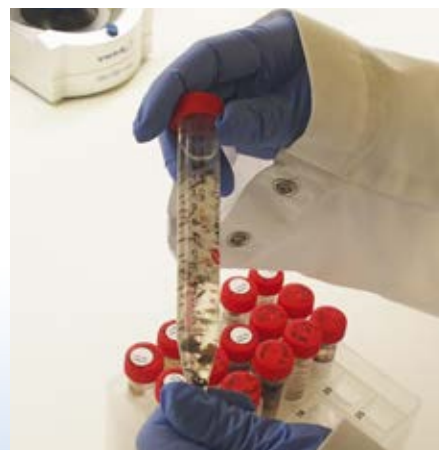
Opbakningen til sommerens insekttællinger i Danmark har været overvældende. Ved at indsamle insekter i net på taget af bilen eller tælle døde insekter på bilens forrude har både danske og udenlandske naturvenner kunnet bidrage til ny viden om de flyvende insekter og dermed belyse de alvorlige tilbagegange for både fugle og insekter i landskabet. Projekterne var fyldigt omtalt i Fugle & Natur nr. 2-2018, og det har bidraget til den store interesse. Forskningsprojektet Insektmobilen, som er ledet af Statens Naturhistoriske Museum på Københavns Universitet, fik i år 342 tilmeldinger – langt over de 150, som var målsætningen. Næsten en fjerdedel af tilmeldingerne kom fra folk, som havde hørt om projektet via DOF. "Vi fik langt flere tilmeldinger end vi havde net og udstyr til. Det lykkedes at få hastefremstillet ekstra net, men desværre ikke nok til alle", fortæller Jonas Colling Larsen, som er biolog og administrator på projektet. 193 insektmobil-piloter deltog i projektet, 170 har sendt pakker med insekter retur. "Det er en returrate på 88 procent. I sig selv et utrolig godt resultat", siger Jonas Colling Larsen.

De mange prøver bliver nu analyseret, blandt andet med brug af DNA-teknik – og projektet fortsætter næste sommer. Et andet projekt er Insectcount.dk, der er organiseret af den danske biolog og forsker Anders Pape Møller, som er professor på Université Paris Sud i Frankrig. Det går ud på at tælle døde insekter på bilers forruder i forskellige landskabstyper og forskellige vejforhold. "Efter omtalen i Fugle & Natur i foråret har der været travlhed hos medborgervidenskabsfolk med at optælle antallet af insekter på bilernes forruder", fortæller Anders Pape Møller. I alt har projektets danske website Insectcount.dk haft besøg af over 6000 interesserede. Insectcount foregår i mange lande, og der er indtil videre registreret insekter på over 1500 ruter i Europa, Asien og Afrika. "De ekstreme temperaturer i Danmark i denne sommer har haft en klar effekt på mængden af insekter. Det giver mulighed for at gentage optællingerne i 2019 for derved at udnytte dette naturlige eksperiment til at undersøge effekten af vejret på mængden af insekter. Jeg håber, at alle deltagere i projektet i 2018 også vil deltage i 2019", siger Anders Pape Møller.

hrc

Fryserne fyldt med insektprøver på Statens Naturhistoriske Museum. Foto: Insektmobilen.

Det er et stort arbejde at analysere de mange prøver. Resultaterne ventes til næste sommer. Foto: Insektmobilen.

Insektpiloter på farten. Foto: Jan Skriver.

Naturen råber på LANDBRUGSREFORM

Den nuværende CAP (fælles landbrugspolitik i EU) er slet ikke gearet til at klare tørke- og klimakriser. Der er brug for en vidtgående reform af politikken.

Den ekstreme tørke, som ramte Europa i sommermånederne, har ikke kun haft betydning for høstudbyttet, men har også udstillet, hvor sårbar det konventionelle landbrug er overfor klimaudsving og ekstreme vejrforhold.

Reaktionen fra regeringer og landbrugs lobbyorganisationer har ifølge BirdLife været skuffende "konventionelle" med løsnings tiltag som; nødhjælpsspakker og suspendering af miljøforanstaltninger ved at give landmænd mulighed for at dyrke afgrøder på brakarealer og områder, som de betales for at reservere til naturen.

"Nødhjælpsspakker til det konventionelle landbrug giver et yderligere incitament til uholdbar intensivisering og specialisering. Hjælpen kommer sjældent den enkelte landmand til gode, men havner i stedet i lommerne på de industrisektorer, der leverer udstyret og kemikalierne. Det løser på ingen måde det grundlæggende problem, nemlig den fortsatte intensivisering, der ikke levner plads til hverken fugl eller fugls føde. Suspendering af miljøforanstaltninger vil forværre de miljøproblemer, der gør det nuværende landbrug så sårbart, forklarer næstformand i Dansk Ornitologisk Forening (DOF)/BirdLife Danmark, Henrik Wejdling.

EU har offentligt lovet en overgang til bæredygtigt landbrug, men landbrugsministrene synes primært at være inte-

resserede i at reducere miljømæssige og andre sikkerhedsforanstaltninger (kaldet forenkling) og proklamerer, at det kræver flere penge på det i forvejen svulmende landbrugsbudget, hvis den næste fælles landbrugspolitik skal gøre mere for miljøet.

Fond til overgangsstøtte

I dag udgør EU's landbrugsbudget cirka 412 milliarder kroner (2016) om året, svarende til knap 36 procent af EU's samlede budget. Derfor er der ikke brug for flere penge til landbruget. I stedet skal de 80 procent af landbrugsbudgettet, der udgøres af direkte landbrugsstøtte, omprioriteres så landbrugsstøtten honorerer de former for landbrug, der rent faktisk leverer til natur og klima, i stedet for som nu at subsidiere monokulturer og intensivering.

Derudover bør de landmænd, der i øjeblikket er fanget i det 20. århundredes landbrugssystem, have overgangsstøtte til konvertering til det 21. århundredes agroøkologiske og klimavenlige landbrug med høj naturværdi.

Det mener BirdLife i hvert fald, som oven på årets historisk varme sommer foreslår, at den igangværende reform af EU's landbrugspolitik gør op med den direkte landbrugsstøtte (grundbetaling eller hektarstøtte) og i stedet etablerer en fond, som skal finansiere overgangen fra konventionelt til økologisk og mere modstandsdygtigt landbrug:

”Med det langsigtede mål at gøre landbruget bæredygtigt og uafhængigt af offentlige tilskud bør en midlertidig investeringsfond (begrænset til to EU-regnskabsperioder) hjælpe landbrugene med at skifte til en natur- og dyrevenlig samt økonomisk rentabel landbrugsmodel og samtidig investere i udviklingen af landdistrikter, hvis vi skal undgå, at det industrielle landbrug kollapse,”

forklarer politisk chef for BirdLife Europa og Centralasien, Ariel Brunner.

Foruden en fond til finansiering af overgangsstøtte plæderer BirdLife for en Naturfond, som skal finansiere implementeringen af naturdirektiverne – i særdeleshed Natura2000-netværket. Det vil koste 20 mia. EUR. om året. Landbrugsbudgettet skal belastes med

15 mia. EUR. årligt, mens de resterende 5 mia. EUR. skal finansieres af medlemslandene.

Den nye landbrugspolitik forventes at træde i kraft 1. januar 2021 og gælde frem til 2028.

Toke F. Nyborg er international naturpolitisk medarbejder i DOF

BAG OM PROCESSEN:

- Reformprocessen blev for alvor skudt i gang den 2. februar 2017, da EU-Kommissionen åbnede op for en offentlig høring om den fælles europæiske landbrugspolitik.
- Den 1. juni 2018 offentliggjorde EU-Kommissionen sit udspil til de juridiske tekster, der skal danne grundlaget for CAP'en efter 2020.
- Nu følger en længere forhandlingsperiode. Forhandlingerne vil ske i såkaldte trilogi-forhandlinger (trepartsforhandlinger) mellem EU's tre hovedinstitutioner Kommissionen, Ministerrådet og Europa-Parlamentet.
- Forslaget følger i forlængelse af Kommissionens forslag til et samlet EU-budget for 2021-2027, som blev præsenteret 2. maj 2018.
- Det er ligeledes Ministerrådet og Europa-Parlamentet som skal godkende den langsigtede budgetramme.
- Det kommende EU-budget forventes vedtaget inden EP-valget i maj 2019 og formentlig inden topmødet i Sibiu den 9. maj.
- Forhandlingerne om landbrugspolitikken forventes ikke færdige før EP-valget i maj 2019.

Hvis ovenstående tidsplan holder, forventes det, at den nye CAP-reform kan træde i kraft i Danmark i januar 2021

Foto: Shutterstock/
BirdLife International

Den 23. maj 1993, tidlig morgen i Skagen. Det klassiske observationspunkt på Flagbakken er usædvanligt tæt befolket med feltornitologer, det tidlige tidspunkt taget i betragtning. Årsagen er meldingen om en yngre ådselgrib, som dagen før er set over Skagen Klitplantage, men fuglen trak ikke ud, så den må være i området syd for byen. Knud Pedersen er ikke med i flokken på

selve Flagbakken, han sidder klar lige i nærheden på Lille Flagbakke. "Der sker det overraskende, at gribben letter fra klitplantagen og trækker direkte ud sammen med den allerførste flok hvepsevåger. Da den passerer Flagbakken hører vi et jubelbrøl – nærmest som var der scoret i en fodboldkamp", husker Knud Pedersen. Ved den lejlighed var der flere fremtrædende danske feltornitologer, som misse ådselgribben på grund af den hurtige

og tidlige exit fra Skagen. Men trods sin store erfaring på stedet, så har Knud Pedersen også selv oplevet at misse en grib i Skagen. Forklaring følger...

150 aftenfalke på en dag

Vi skal helt tilbage til Knuds første år som lærer i Skagen, 1975, for at finde den oplevelse, han selv fremhæver som den allerstørste gennem sine mange år på toppen af Danmark.

Knud Pedersen modtager DOF's hæderspris 2018. Dermed hædres en sand feltornitolog, som har fulgt fugletrækket over Skagen i mere end 40 år og har siddet i DOF's Sjældenhedsudvalg i tre perioder på tilsammen 30 år. Knud Pedersen er også en af drivkræfterne bag oprettelsen af Skagen Fuglestation.

KNUD – af Skagen

AF HELGE RØJLE CHRISTENSEN

*Knud Pedersen på hjemmebanen.
Foto: Torben Sørensen*

Aftenfalk, voksen han i regnvejr i Skagen. Foto: Knud Pedersen

"Det var en meget varm august måned, som stadig holder varmerekorden med over 36 grader i Vestjylland den 10. august. Netop den dag var jeg på skolens idrætsplads med mine elever, da en flok på 11 sorte storke fløj ind over. Senere på måneden blev det endnu vildere, da vi på den sidste varme dag talte 150 aftenfalke på træ. Det var helt sensationelt dengang og er aldrig blevet overgået siden", fortæller Knud Pedersen.

Men en ting er de ornitologiske højdepunkter, som der har været mange af igennem så mange år på et fremragende træksted som Skagen. Nok så vigtigt for Knud Pedersen er det, at der også fremover laves omhyggelige registreringer af fugletrækket, både i Skagen og på andre danske træklokaliteter.

Bekymring for fremtiden

"Det kan godt bekymre mig, hvordan vi skal følge fugletrækket over Danmark i fremtiden. Jeg tilhører selv en generation af feltornitologer, som blev uddannet i feltbestemmelse og monitorering af fugletrækket på fuglestationerne, dengang der ikke var

så meget pres på unge mennesker for at komme hurtigt igennem uddannelser og ud på arbejdsmarkedet. I dag er det blevet meget vanskeligt at finde unge danske observatører til vores fuglestationer", konstaterer modtageren af DOF's hæderspris. Selv gik Knud på efterløn som 60-årig og har derfor med egne ord været "professionel feltornitolog" i snart otte år. Det er feltarbejdet, men også kunsten at bestemme fuglene korrekt, som er hans store passion. Især havfugle og rovfugle har gennem årene haft Knuds særlige interesse. I den sammenhæng har mange års fotografering af fugle og et stort billedarkiv været et vigtigt redskab til både dokumentation af kendetegn og formidling af viden om fuglene.

"Både Sjældenhedsudvalget og DOFbassens kvalitetsudvalg gør et meget vigtigt stykke arbejde. DOF's store gennemslagskraft i naturpolitikken skyldes i høj grad vores høje faglige troværdighed, når det gælder data om fuglene i Danmark. Derfor er det afgørende vigtigt, at vi fastholder kvaliteten af vores observationer", siger Knud Pedersen.

En forblæst lammegrib

Men selv for en garvet feltnørd som Knud kan det gå galt, endda på hjemmebanen i Skagen. En dag med hård vestenvind blev der meldt om en lammegrib på vej til Skagen. Knud kunne ikke forestille sig, at den store rovfugl ville trække ud i den friske blæst, så han kørte afsted for at finde den i baglandet, mens lammegribben trak direkte ud - cirka lige over Knuds bil, men uden at han fik øje på den.

En trøst er det så, at Knud allerede på det tidspunkt havde lammegrib som matrikelart fra sit hus i Skagen.

Udover posterne i Sjældenhedsudvalget og bestyrelsen for Skagen Fuglestation, så repræsenterer Knud Pedersen også DOF i Aage V. Jensen Naturfonds naturråd for Hulsig Hede og Råbjerg Mose.

DOF's hæderspris overrækkes på foreningens repræsentantskabsmøde i november til en mand med "fugl i årene", som DOF's formand Egon Østergaard udtrykker det i sin motivering.

Byg en alternativ FUGLEKASSE

Nye typer fuglekasser lokker nye fugle til vores bygninger. Halvåbne kasser skal sættes op ved bygninger, ikke på træer ude i haven.

Blandt de mange fugle, der bor ved vores huse, er der en række arter, der ikke kan få en rede til at hænge fast i grenene og ikke typisk søger den traditionelle mejsekasse. De har oprindeligt søgt huller i klipper og gamle træer. Efterhånden har de lært

at søge huller og fast underlag til reden i mure, under taget og lignende steder.

Disse arter kan man nemt hjælpe med forskellige typer halvåbne kasser ophængt under udhæng eller på garagen. Derimod virker de ikke tillokkende ude i terrænet. Ofte kan man nøjes med at sætte et bræt med kanter op under taget. Det er en spændende udfordring at prøve at se sit hus med fuglenes øjne og finde en tiltalende løsning for andet end skovspurve og musvitter. Så kan man jo også undgå, at de starter redebygningen et u hensigtsmæssigt sted, hvor der er for megen uro eller hvor de klatrer på fortrappen.

Kasserne skal typisk være 15-20 cm lange og 10 cm dybe, højden 15-20 cm og forstykket skal gå ca. halvt op. Man kan dog sagtens ændre lidt på det, hvis det passer bedre til den plads, der er til rådighed. De kan købes i forskellige udformninger, men er også nemme og hyggelige at lave en vinterdag. De må gerne sidde lidt skjult, så fuglene ikke forstyrres for meget under de daglige rutiner.

Hermed videregives nogle af mine erfaringer med de forskellige arter – se billedteksterne.

Verner Frandsen er feltornitolog med bopæl på Djursland

Rødstjertehunnen er ankommet og overvejer at bygge under tagpladen, der er knækket. Hvis der hang en halvåben kasse her, ville hun sikkert have valgt den og været i sikkerhed for rotter og mår.

Rødstjertehannen ved en halvåben kasse. Han kommer først og kigger kasser ud, synger ihærdigt, indtil en hun viser sig og forhåbentlig godkender kassen.

Rødstjertens lyseblå æg i bunden af kassen

Rødstjertehun på vej med mad til ungerne, der er fint plettede. Her har parret valgt en halvåben kasse, der er en del af mit rækkehus-system.

Grå fluesnapper ved udhus. Jeg hjalp den med et stykke træ yderst, så redematerialet ikke faldt ud, enkelt og effektivt.

En gammel landsvalerede faldt i fluesnapperens smag. Den boede tæt på fordøren, men en plade på en stang stillet op ad væggen tog alle klatterne

Rede med æg af grå fluesnapper i bunden af ophængt træstykke. Det er altid en tilfredsstillelse, når fuglen godtager et alternativt tilbud.

Store unger af hvid vipstjert i et af rækkehusene. Vipstjerten er meget taknemmelig og alsidig i sit valg. Har desuden bygget i stærekasse, vedbend og andehus.

Bjergvipstjert i halvåben kasse ophængt under betonloftet over åen ved en vandmølle. Det sikrede den mod rotter, mink etc. Spændende art, men kun mulig ved strømmende vand.

Rødhals ved halvåben kasse. Den foretrækker at bygge lavt og godt skjult. Den er lidt lysky, som fotoet også viser.

Rødhalsens grårøde æg i halvåben kasse.

Rødhalsrede i cykelkurv. Den følte sig sikker i halvmørket inderst i skuret.

Gærdesmutte ved halvåben kasse. I modsætning til de andre arter kan den i den grad bygge frit, men vælger gerne en fast ramme, der bare skal fyldes ud.

Det er helt almindeligt, at gærdesmutten bruger gamle landsvale-reder som underlag. Kendt er også tendensen til at bruge ophængt seletøj, tove, redskaber og lignende som underlag i udhuse og lader.

Lille rækkehus med stærehuller og mursejlerhuller. Stærene foretrak mursejlerhullet! Man anbefaler, at hullet er bredt og lavtsiddende til mursejlere, men de går gerne i stærekasser. Nordpå endda i gamle spættehuller.

Mursejler med unge i stærekasse. De har ingen problemer med at komme op til hullet.

Mursegleren på vej ind i den klassiske murseglerkasse med ovalt hul i bunden af kassen.

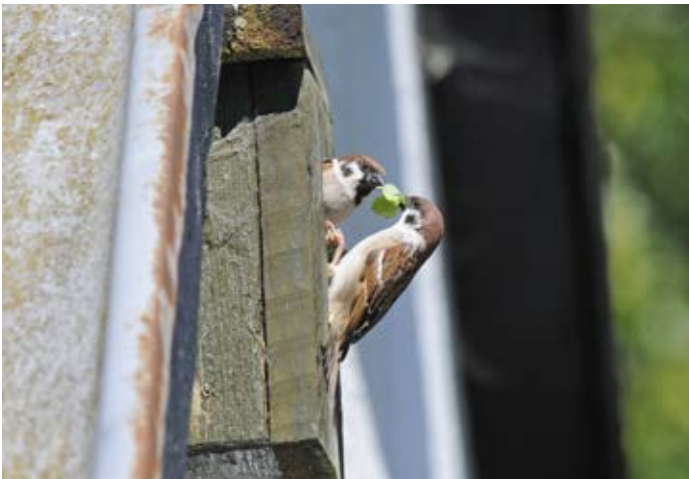
Murseglerkasse ophængt i lade inden for et udluftningsrør med to unger og en voksen. Der var sat glas på som bagstykke og uden på det en træplade.

Mursegler prøver ihærdigt at komme ind i en kasse til spurve på kun 3,5 mm. i huldiameter. Det lykkedes, men den opgav at yngle. Bemærk de tydelige 4 tæer, der alle peger fremad. De to yderste kan dog drejes lidt til siden.

En anden mursegler prøvede at indtage en beboet skovspurvekasse og fordrive ejeren. Den opgav dog, og spurveungerne kom på vingerne. Ofte kan murseglerne dog nå et kuld i stærekasser, efter at stærene er udflyjjet.

Skovspurv overrækker et blad til magen. De grønne blade afgiver ved tørring et stof, der forhindrer utøj.

Skovspurv bygger midt i rækkehusene. Der er dog grænser for, hvor tæt de vil bo, men de kan godt acceptere andre arter i de lidt større, halvåbne kasser

TÆTTERE PÅ FUGLENE end nogensinde

Fugleværnsfonden har indviet landets første fugleskjul med envejsruder.

Ung fiskehejre, et af de første billeder taget inde fra selve skjulet. Foto: Keld Skytte-Petersen.

Det Innovative Observationskjul, fotograferet i den meget tørre sommer med lav vandstand. Foto: Allan Gudio Nielsen,

Initiativtager Allan Gudio Nielsen holder tale ved indvielsen af skjulet den 25. september.

Det er som at træde ind i en helt anden verden, når man besøger det nye 'innovative observationskjul' som Aage V. Jensen Naturfond, Realdania og Fugleværnsfonden sammen har etableret i reservatet Tryggelev Nor på Langeland.

Skjulet er det første af sin slags i Danmark, konstrueret til ubemærket at indgå i den omkringliggende natur som et flydende skjulested, hvor fuglelivet kan opleves helt tæt på og i højde med vandoverfladen. Beliggenheden er nøje udtænkt. For at komme til skjulet tilbagelægger man 25

meter plankesti ud i rørskov. "Når man ganske stille har lukket døren og bænket sig, så går der ikke længe, før der er udsigt til masser af fugleliv fra første række. Man behøver hverken stort teleskop eller kikkert, for fuglene og de andre dyr kan beskues på ganske tæt hold,"

fortæller Fugleværnsfondens naturvejleder, Allan Gudio Nielsen. Han er projektets initiativtager og fik idéen til skjulet under et besøg i Ungarn.

Envejsruder holder os skjult

Det innovative observationskjul er forsynet med såkaldte envejsruder – altså glasruder som man fint kan se igennem indefra, men som er svære at se igennem udefra.

”Hvis man sidder nogenlunde roligt og ikke larmer alt for meget, så opdager fuglene ikke, at der sidder mennesker kun ganske få centimeter fra dem. Lidt som at sidde hjemme i stuen og studere fuglene på foderbrættet, her er vi blot i den vilde natur. Det giver en enestående og helt anderledes oplevelse end fugletårnernes overordnede udsyn over et givent område,” siger Allan Gudio Nielsen. Naturskjulet er en prototype, der kan videreføres til andre naturområder. Det har været en flerårig proces at få udarbejdet det helt rigtige design og indhentet de rette tilladelser. Økonomisk har projektet kun været muligt takket være Aage V. Jensen Naturfond og Foreningen Realdania.

Fugleværnsfonden

KORT NYT

NÆSTEN 500 PAR TRANER I DANMARK

Danmark nærmer sig 500 par ynglende traner, viser nye tal fra Dansk Ornitologisk Forening. For godt 150 år siden forlod Europas højeste fugl ellers Danmark som yngleområde på grund af forstyrrelse og efterstræbelse. Omkring 1980 ynglede kun et par traner i landet. I 1990'erne begyndte en epoke med flere danske tranepar, og efter årtusindskiftet tog ynglebestanden for alvor et spring fremad.

”Hvor arten for cirka 40 år siden kun ynglede med et eller ganske få par på de øde klitheder i Thy, kan vi i dag konstatere, at tranen har taget stort set alle dele af Danmark i besiddelse som yngleområde”, siger Sten Nielsen, der er DOF's arts koordinator for tranen. Han samler de regionale yngletal til et nationalt overblik.

”Tidligere var tranen i Jylland næsten udelukkende knyttet til magre og sandede vestjyske lokaliteter, men de senere år har den også etableret sig på fede jorder øst for Den jyske Højderyg. Den yngler nu med adskillige par i Østjylland, på Fyn, Sjælland og Sydhavsøerne. De største bestande findes dog fortsat i Thy, Han Herred og nord for Frederikshavn på Skagens Odde, der til sammen har rundt regnet 150 ynglepar. Den tætteste danske bestand findes på Bornholm, hvor 70 ynglepar er registreret. Næsten alle små moser på øen huser et par traner”, siger Sten Nielsen.

Ture med Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden afholder mange spændende ture i fondens naturreservater over hele Danmark. Turene ledes af Fugleværnsfondens naturvejledere Allan Gudio Nielsen, Jørn Dyhrberg Larsen og dygtige ornitologer fra fondens frivillige arbejdsgrupper. Turene er gratis og for alle. Vi har kun få ture tilbage i 2018, men udkommer med ny turfolder først i 2019. Ses vi?

Nivå Bugt Strandenge (1)
Formiddagsfugletur - onsdag 28. november kl. 10

Gundsømagle Sø (3)
Skægmejsland - lørdag 1. december kl. 10

Sydlangeland (10/11)
Tryggelev Nor: Juleænder i noret - søndag 2. december kl. 13
Gulstav Mose: Kan fugle jule? - søndag 2. december kl. 10

Saksfjed-Hyllekrog
Travetur på Hyllekrog mellem jul og nytår - torsdag 27. december kl. 10

Foto: Dompap af Albert Steen-Hansen

Tjek www.fuglevaernsfonden.dk for rutevejledning og yderligere info

Fugleværnsfonden

Vi giver Danmarks fugle en værdig natur - følg med på

FOTOKONKURRENCE

VIND ET GAVEKORT PÅ 500,- KR. TIL NATURBUTIKKEN

—
VI VIL SE DIT BEDSTE FUGLEBILLEDE!

Nu har du mulighed for at deltage i vores fotokonkurrence om det bedste fuglebillede og vinde et gavekort på 500,- kr. til Naturbutikken.

Alle med en telefon eller kamera kan deltage, alle motiver af fugle er velkomne. Jo flere billeder du indsender, jo større mulighed har du for at vinde.

Dine billeder skal minimum være 3 megapixels i størrelse, de skal sendes til naturbutikken@dof.dk. Konkurrencen løber indtil 31/12 2018, hvor vi finder vinderen. Vinderen får direkte besked.

Vi forbeholder os ret til at præsentere billedet i butikken, i et kommende katalog og på sociale medier. Rigtig god fornøjelse!

DOF's bod på Smukfest, her bemandet af Daniel Palm Eskildsen. Foto: Mads Oddershede.

DOF på SMUKFEST

AF MADS ODDERSHEDE

Før første gang var DOF at finde på en af landets store musikfestivaler, Smukfest. Det skete den 8.-12. august i år, hvor en medarbejder fra Fuglenes Hus samt tre frivillige ungdomsmedlemmer i et samarbejde med selve festivalen og Lysbroskolen udbredte fuglesagen fra Bøgeskoven i Skanderborg. Anledningen var, at Kendrick Lamar, som er inspirationen til kampagnen Bitch, don't kill my vibe, stod på plakaten, hvilket forventedes at generere et godt salg af T-shirts blandt hans fans.

Havørne slog viben

Lysbroskolen, som er en specialskole i Silkeborg for handicappede, havde skabt de fysiske rammer i boden, hvorfra DOF's frivillige solgte T-shirts og udbredte fuglesagen i fem dage. Temaet for kampagnen var vibens tilbagegang, men det blev hurtigt klart, at skræmmende få mennesker overhovedet kender viben, når man bevæger sig bort fra det vanlige naturinteresserede publikum. Desuden vil feststemte folk ikke høre triste, men lykkelige historier,

når de er på Smukfest. Derfor faldt snakken hurtigt over i historien om havørnens fremgang herhjemme. Dette skyldtes den medbragte udstoppede havørn samt, at der få hundrede meter fra boden er en rede, der i år har opfostret to havørneunger, som DOF's projekt GPS-Ørn har udstyret med GPS-sendere. Se dét kunne folk li'!

Nyt publikum

Et af målene med tilstedeværelsen på Smukfest var at komme i kontakt med en masse unge mennesker, og det lykkedes. Således henvendte flere fugleinteresserede unge mennesker sig, som inden da underligt nok ikke havde nogen tilknytning til DOF. Nu har de fleste et medlemsnummer og en ny T-shirt.

En ny form for frivillighed i DOF

Udover at være tilstede for folk uden for DOF, handlede initiativet også om at engagere ungdomsmedlemmer på en ny måde: "Vi ville gerne vise, at der er mange måder at være frivillig i DOF på, og at det ikke altid behøver at involvere gummistøvler

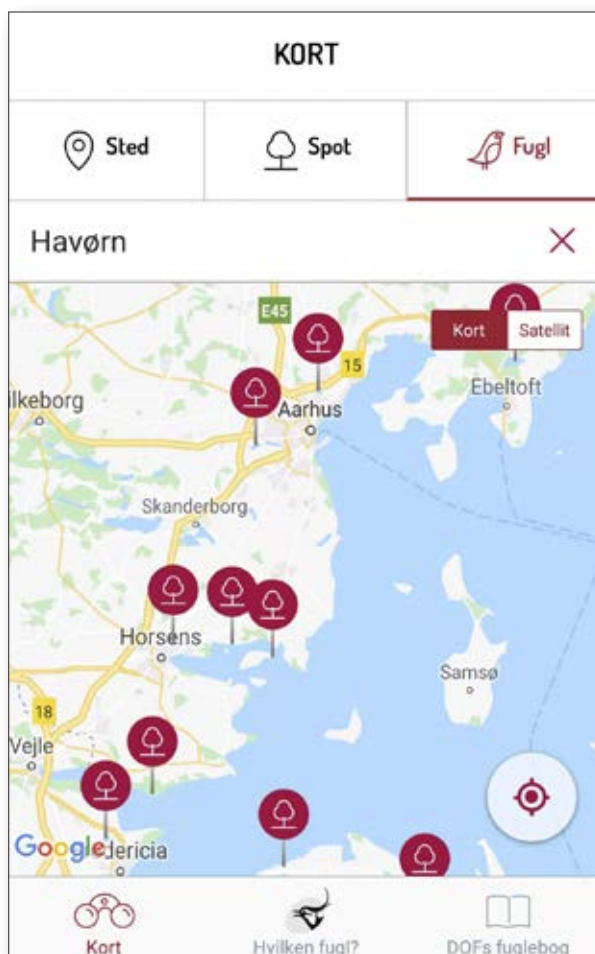
Tre festivalgæster, som kom forbi boden og købte T-shirts. To af dem er nu DOF-medlemmer, fortæller Mads Oddershede (foto).

og notesbog" siger Mads Oddershede fra Fuglenes Hus.

T-shirten kan købes på naturbutikken.dk DOF er meget lydør over for nye initiativer, så tøv ikke med at henvende dig i din lokalafdeling, hvis du har en god idé.

Mads Oddershede er fundraiser og kommunikator i DOF

FIND EN ØRN AF TINE DUE nær dig!

Har du set en ørn fornyligt? Måske. De, der kan svare ja, vil straks få spørgsmålet: Hvor så du den? Med appen DOFs Fuglebog kan du nu selv finde svaret. Bruger du funktionen "Søg Fugl" viser appen nemlig et kort med steder i Danmark, hvor der er størst sandsynlighed for at få en ørn at se. Nær dig. Du skal bare søge på "ørn". Eller på andre store rovfugle som vandrefalken f.eks.

Muligheden for at søge på en fugleart er blot en af de nye funktioner i version 2.0 af appen DOFs Fuglebog. Med appen kan du også finde så kaldte hot-spots dvs. fugletårne, udkigspunkter og naturområder, hvor der er gode muligheder for at se et væld af forskellige fugle. Klikker du på stedet hvor du står – eller hvor du gerne vil hen – kan du derefter få vist en liste over de mest almindelige fugle på stedet. Og har du først "bestemt fuglen" i app'en kan du desuden både høre dens sang og kald – og se en video af fuglen. (Naturligvis i det omfang vi har adgang til en video af

fuglen). Formålet er at gøre det endnu lettere at bestemme den fugl, man lige har set. Eller hørt. Eller for bare at nyde fuglesang direkte på mobilen, inden man drager ud for at høre den live. Appen kan downloades fra Google Play Butik til Android og på iOS fra App Store. Den er som tidligere helt og aldeles gratis. Og så til sidst: Den nye version giver ikke blot nye redskaber til at høre, finde og se fugle, men giver også en større driftssikkerhed. Men det har desværre også den kedelige konsekvens for de erfarne brugere, at egne lister over "Fugle jeg har set", hvor du kan tilføje dine

egne observationer fra haven, sommerhuset, skoven, eller hvor du nu opholder dig, er forsvundet. Det er vi selvfølgelig rigtig ærgerlige over var nødvendigt. Men vi håber på, at du kan huske de fleste af de fugle, du har set. Ellers er muligheden der jo også for at starte på en frisk. Har du kommentarer, problemer, eller synes du bare den nye app er fantastisk er du velkommen til at kontakte Fuglenes Hus på 3328 3800. God fornøjelse!

Tine Due har været projektleder på "Fugle Overalt"

Bornholm LOKAL

DOF Bornholm

Kontakt

Formand: Kåre Kristiansen, Vystebyvej 4, 3790 Hasle.
Tlf. 20 43 12 05, bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisj"n

E-mail: lclemme@mail.dk / www.dof-bornholm.dk

MØDER

Nicaragua - fugle, folk og fantastisk natur ons. 21/11 kl. 19. Rønne Bibliotek, Pingels Alle 1, 3700 Rønne. Klaus Hermansen og Kåre Kristiansen fortæller og viser billeder.

TURE

Hundsemyre lør. 17/11 kl. 11. P-plads v. Hundsemyre med indkørsel fra Søndre Landevej øst for mosen. Vandtæt fodtøj anbefales. Turledere: Carsten Andersen (tlf. 23440256) og Hanne Tøttrup (tlf. 20270158).

Månedstur - den første søndag i hver måned kl. 10. Datoerne 2/12, 6/1 og 3/2. P-plads ved Koldekilde/Segenvej/Almindingsvej i Almindingen. Turleder: Eilif S. Bendtsen (tlf. 23488004).

Hasle Flak med gløgg og æbleskiver søn. 9/12 kl. 10. Hasle Røgeri, Søndre Bæk 20, 3790 Hasle. Turledere: Kell Olsen (tlf. 23242008) m.fl.

Almindingen, Vættesmose, Kohullet & Puggekullekær lør. 26/1 kl. 13. Ved Lilleborg. Vandtæt fodtøj anbefales. Turledere: Per C. Pedersen (tlf. 29176705) og Birthe Egebjerg (tlf. 61113335).

København LOKAL

DOF København

Vesterbrogade 140, 1620 København V., kbh@dof.dk, www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen.

DOF Travels ture er annonceret på www.doftravel.dk

Se øvrige ture og møder på www.dofkbh.dk, www.dofkoege.dk og www.dof-roskilde.dk

Betaling af turene:

DOF Travel Københavnsafdelingen, Dansk Ornitologisk Forening, Giro 807 3333. E-mail: travel@dof.dk, www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger: Træffetid hver tirsdag fra kl. 18:00-19:30 Tlf. 33283800

Foto: Poul Reib

Tag på seniorture med DOF

Glæd dig sammen med os! Tag på ture for pensionister, efterlønsmodtagere og alle andre med hverdage til rådighed.

Kom med på de mange ture, som arrangeres specielt for seniorer. Mød jævnaldrende, glæd dig over naturen og fuglelivet på alle tider af året. Du behøver ikke være ekspert for at deltage!

På de kommende sider her i bladet kan du finde seniorture under følgende lokalafdelinger:

Gråmejerne - DOF Nordvestjylland
Gråspurvvene - DOF Vestjylland
Gråkragerne - DOF Østjylland
Grågæssene - DOF København

MØDER

Naturbeskyttelse og hardcore birding i Ecuador ons. 16/1 kl. 17. Fuglenes Hus, Vesterbrogade 140. Alex Rosendal fortæller.

Fra Cape til Krüger - natur og fugle i Sydafrika tors. 7/2 kl. 19.30. Thorvaldsensvej 40, Frederiksberg. David Collinge fortæller.

Grågæssene

Specielt for
SENIORER

Senegal med sværme af fugle ons. 12/12. Senegal er, overraskende nok, ukendt i fuglekiggerkredse. Landet byder på et overflødighedshorn af fugleoplevelser, stort havfugletræk, tusindvis af ænder, hejrer og pelikaner, spændende Sahel specialiteter, farveladefugle som krokodillevogter, ellekrager, isfugle, biædere m.m. Overnatningsplads med små tårnfalke og næsten hele verdensbestanden af svalehaglejlente er ren verdensklasse. Foredrag v. Stig Jensen.

Chukotka - på sporet af den karismatiske skeryle ons. 16/1. En tur til det nordøstlige Sibiriens nærmest uendeligt store tundralandskab, som i starten af juni tiltrækker en lang række vadefugle, ænder og gæs. Turen bød på mange spændende oplevelser af bl.a. skeryle, kæmperyle, terek-klire og rødhalsset ryle. Foredrag v. Christian Andersen Jensen.

Roskilde

LOKAL

Læs om vores arrangementer på www.dof-roskilde.dk

Køge Bugt

LOKAL

Hold dig orienteret om aktiviteter/yderligere info. på www.dofkoege.dk

TURE

Køge Sydstrand lør. 24/11 kl. 9-12.

Strøby Ladeplads fre. 28/12 kl. 10-13.

Vestsjælland lør. 12/1 kl. 9-17.

Ørnetur til Skåne lør. 2/2 kl. 7.35-19. Afgang og hjemkomst fra Ølby Station.

Nordsjælland

LOKAL

DOF Nordsjælland

Du kan læse om alle DOF Nordsjællands ture og møder på hjemmesiden www.dofnordsj.dk

På tur med DOF Travel

Fuglerejser med indhold

Se de mange tilbud på vores hjemmeside:

www.doftravel.dk

Fuglerejser over hele verden med kvalificerede og erfarne ledere

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt

E-mail: kontakt@dofstor.dk eller Michael Thelander, Løjtoftevej 175, 49001 Nakskov (tlf. 2178 7961)

Læs mere om flere arrangementer samt om ændringer og supplerende informationer på www.dofstor.dk.

MØDER

Naturoplevelser i Danmark og udland tors. 29/11 kl. 19-22. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62, Haslev. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Ordet er frit tirs. 4/12 kl. 19-21. Allerslev Klubhus, Enghavevej 2 A, 4720 Præstø. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626) og Søren Sørensen (tlf. 24784870).

Julemøde med gløgg og æbleskiver tors. 6/12 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F006. Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing. Asbjørn viser billeder. Kontakt: Benny Steinmejer, 2514 3939.

Naturen omkring os tors. 13/12 kl. 19-22. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62 Haslev. Ole Gabrielsen fortæller. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Fugle i Peru tors. 3/1 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F006. Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing. Leif Schack-Nielsen fortæller og viser billeder. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939).

Fuglebeskyttelsesarbejdet på Sicilien tirs. 8/1 kl. 19-21. Allerslev Klubhus, Enghavevej 2 A, 4720 Præstø. Ole Friis Larsen fortæller. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626) og Søren Sørensen (tlf. 24784870).

Fuglene på Sri Lanka tirs. 5/2 kl. 19-21. Allerslev Klubhus, Enghavevej 2 A, 4720 Præstø. Mads Elley fortæller. Kontakt: Bente Larsen (tlf. 24616626) og Søren Sørensen, (tlf. 24784870).

Generalforsamling lør. 16/2 kl. 13. Avnø Naturcenter, Flyvervej 40, 4750 Lundby. Dagsorden ifølge vedtægterne.

TURE

Fugletræk ved Gedser Odde lør. 17/11 kl. 9-12. P-pladsen ved stranden efter fyret. Kontakt: Hans Lind (tlf. 61671843).

Jordbassinerne i Stege søn. 16/12 kl. 9-12. P-plads for enden af vej ved Kostervej 24, Stege. Kontakt: Bo Kayser (tlf. 51346278).

Nytårstur på Avnø lør. 5/1 kl. 9-13. P-plads ved Avnø Naturcenter. Flyvervej 40, 4750 Lundby. Kontakt: Finn Jensen (tlf. 30456808).

Kulbjerg søn. 20/1 kl. 9-12. Ved den sydlige indkørsel til Kulbjerg skydeterræn nær Kulbjergvej 2, 4773 Stensved. Kontakt: Bo Kayser (tlf. 51346278).

Vinterfugle ved Rådmandshaven lør. 2/2 kl. 9-12. Ved rådhuset i Rådmandshaven, Næstved. Kontakt: Bent Rung Nielsen (tlf. 3088 9752).

Vil du være med til at sikre fremtidige generationer store naturoplevelser som denne? Så bliv Naturbeskytter i DOF.

Læs mere om dine skattefordele, tilmeld dig, & se hvordan vi bruger pengene på dof.dk/naturbeskytter

Foto: Poul Holm Pedersen

Vestsjælland LOKAL

DOF Vestsjælland

Kontakt

Formand: Lasse Braae, Sophievej 10, 4581 Rørvig
Tlf. 28 90 10 82, E-mail: lb@rfst.dk

Ture: Kirsten Laursen & Henrik Baark, Tlf. 57 82 02 30
E-mail: mosterlaura@mail.dk

Læs mere på hjemmesiden: www.dof-vestsjælland.dk

MØDER

Julemøde i Kalundborg lokalgruppe tirs. 27/11 kl. 19-21.30. Kalundborg 10. klassecenter, Skovbrynet 51, 4400 Kalundborg. Kontakt: Jette Reeh (tlf. 75161700).

Naturoplevelser i Danmark tors. 29/11 kl. 19-21.30. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62, 4690 Haslev. Bo Tureby fortæller og viser billeder. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Naturen omkring os tors. 13/12 kl. 19-21.30. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62, 4690 Haslev. Ole Gabrielsen fortæller og viser billeder. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56316095).

Generalforsamling. Se hjemmesiden: www.dof-vestsjælland.dk.

Generalforsamling i Kværkeby Fuglereservats Venner ons. 20/2 kl. 19. Anlægspavillonen, Tvær Allé 5, 4100 Ringsted. Jon Feilberg (tlf. 40150598, jonfeilberg@gmail.com).

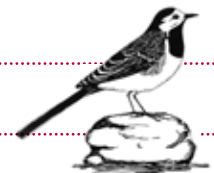
Fuglestemmekursus marts-juni 2019. Læs mere om indhold og tilmelding på hjemmesiden.

TURE

Vintertur på Gisseløre lør. 8/12 kl. 10-12. P-pladsen ved Restaurant Gisseløre. Vi går den traditionelle juletur til spidsen. Turleder: Jens Boesen (tlf. 40311262, jens@boesen.org).

Vinterfugle i Alleshave lør. 19/1. kl. 10-14. Kalundborg Vandrerhjem eller Alleshave Kirke kl. 10.30. Turledere: Else Marie Jespersen og Birger Prehn, (tlf. 21926115, elsemariejespersen@gmail.com).

Fyn LOKAL

DOF Fyn

Kontakt

Formand: Henrik Kalckar Hansen, Norddalen 27, 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38, E-mail: kalckar@webspeed.dk

Ekskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen, Røjle Bygade 102, 5500 Middelfart
Tlf. 26 82 07 29, E-mail: mmj@doffyn.dk

TURE

Vestfyn rundt søn. 18/11 kl. 8.30. Fugletårnet v. Føns Vangs sydøstlige del. Turen går herefter videre sydover. Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729).

Brændegård Sø ons. 5/12 kl. 9-12. Brændegård Sø overfor gården. Mulighed for ørne, stor tornskade m.m. Tilmelding til naturvejleder Erik Ehmsen (tlf. 30243378).

Udvalg af vores 2019 natur og fuglerejser

Sri Lanka

Det store fugleeventyr!

Afrejse 18. februar 15 dage kr. 18.985,-

Extremadura

Spaniens store naturoplevelse!
Afrejse 2. maj 8 dage kr. 10.985,-

Svalbard / Spitsberg

Afrejse 1. august 10 dage
med alt kr. 38.885,-

Se alle
vores natur- og
fuglerejser 2019 på
[williamsrejser.dk/
fuglerejser](http://williamsrejser.dk/fuglerejser)

Klostermosevej 140 · DK-3000 Helsingør · Tlf.: +45 20 22 19 90 · fw@williams.dk · williamsrejser.dk

Langtur sön. 20/1. Dagen før bliver det meddelt, hvor turen går hen i år. Tilmeld dig ved at ringe eller sende en SMS til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729).

Stige Ø ons. 6/2 kl. 9. Tilmeld dig til turleder Kell Grønberg (tlf. 20911506) og hør nærmere om mødested.

Sønderjylland

LOKAL

DOF Sønderjylland

Kontakt

Formand: Jørn Vinther Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
74 53 17 20/ 20 80 39 16, jorn.vinther.sorensen(a)gmail.com

Panurus: Viggo Petersen, Mail: petersenviggo@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-syd.dk samt i Panurus

TURE

Kelstrup Plantage lør. 17/11 kl. 10-12.30. U-formet p-plads ved Stokkebrovej ca. 1,5 km. imod Ø for Holdbi Kro. Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50943363).

Sandbjerg Møllesø sön. 25/11 kl. 9-11.30. Ved "slottets" parkeringsplads. Turleder: Gabor Graehn (tlf. 42720440).

Kværs Granskov sön. 9/12 kl. 10-12.30. P-plads ved skovens NØ-ende på Kværs/Søgård vejen. Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50943363).

Vemmingbund mv. sön. 20/1 kl. 10-12. P-pladsen ved Vemmingbund (ved toiletbygningen overfor kiosken). Turleder: Klaus Bo Jensen (tlf. 50943363).

Sydøstjylland

LOKAL

DOF Sydøstjylland

Kontakt

Peter Mygind Leth, Atlasvænget 3, 7000 Fredericia, Tlf. 60 11 30 03.
<http://www.dof-sydostjylland.dk>.

MØDER

Julemøde man. 10/12 kl. 19-22. Bygningen, Ved Anlægget 14B, 7100 Vejle. DOF giver kaffe/te kage og juleslik. Alle medlemmer er velkomne. Læs mere på hjemmesiden.

Foredrag om Vadehavet tors. 31/1 kl. 19-22. KUC Kolding, Ågade 27, 6000 Kolding. Foredragsholder: John Frikke. Gratis og ingen tilmelding.

Generalforsamling tirs. 19/2 kl. 19-22. Bygningen, Ved Anlægget 14B, 7100 Vejle.

TURE

Den genfundne bro, Vestbirk søerne og Vestbirk vandkraftværk sön. 6/1 kl. 9-12. P-pladsen på Vestbirkvej. Turleder: Peter Damgaard (tlf. 21565442).

NATURUPPLEVELSE!

Boka din resa nu för 2019

NEPAL

SEK 39 000

24 FEB - 8 MAR
2019

Till ytan ett av världens mest fågelrika länder. 300 fågelarter och god chans på noshörning.

ÖSTRA HIMALAYA & ASSAM

SEK 44 900

20 MAR - 4 APR
2019

Vandring i spännande vildmark med unik flora och fauna. Här finns det möjlighet att se över 400 fågelarter och vi besöker två nationalparker.

KUBA

SEK 32 600

10 - 20 MAR
2019

Spännande fåglar, omväxlande natur med mangroveträsk, nationalpark och sjöar. Sightseeing i Havanna!

GREKLAND

SEK 17 900

27 APR - 4 MAJ
2019

Varierad resa med fjärlar, orkidéer och fåglar. God grekisk mat till oss och en restaurang där vi får se gamarna matas!

AVIFAUNA
NATURRESOR

TEL: +46 485 - 444 40
ADMIN@AVIFAUNA.SE
WWW.AVIFAUNA.SE

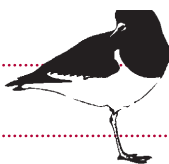

Sydvestjylland

LOKAL

Læs mere om DOF Vestjyllands ture og møder på hjemmesiden - også i forbindelse med eventuel aflysning eller ændringer af arrangementer/ture: www.dofvestjylland.dk

DOF Sydvestjylland

Kontakt

Søren Peder Nielsen, Valmuevænget 17, 6710 Esbjerg V
Tlf. 40 87 58 82, E-mail: spnhjerting@gmail.com

Se også www.dofsydvest.dk

Ud over det faste turprogram arrangeres hverdagsture med få dages varsel. Få besked om dem via nyhedsbrevet, som du tilmelder dig med en mail til spnhjerting@gmail.com.

MØDER

Klaus Dichmann om ugler tirs. 4/12 kl. 19-21. Esbjerg Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Kontakt: Karin Gustausen (tlf. 28258786, kgustausen@gmail.com).

Året der gik tors. 17/1 kl. 19-21. Esbjerg Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Henrik Bøhmer fortæller om året 2018 set med ornitologens øjne. Kontakt: Karin Gustausen (tlf. 28258786, kgustausen@gmail.com).

TURE

Rickelsbüller Koog og Saltvandssøen lør. 8/12 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Tilmelding senest 7/12 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, spnhjerting@gmail.com).

Baldersbæk og Holme Å lør. 26/1 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19 i Esbjerg. Tilmelding senest 25/1 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40875882, spnhjerting@gmail.com).

MØDER

Årets ornitologiske oplevelser tirs. 4/12 kl. 19. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10, Aulum. Kontakt: Marianne Linnemann (tlf. 20145010, linnemann.marianne@gmail.com).

Generalforsamling tirs. 22/1 kl. 19 i Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10, Aulum.

TURE

Vinterfugle i Vestjylland lør. 5/1 kl. 9-12. P-pladsen ved Søndervig Supermarked. Lige ved lyskrydset. Turleder: Peter Leth Olsen (tlf. 27514909, peterletholsen@hotmail.com).

Harbøre Tange og Thyborøn Havn lør. 2/2 kl. 9-12. Harbøre Kirke. Turleder: Allan Kjær Villesen (tlf. 26273258, akv@tdcadsl.dk).

SENIORTURE

Specielt for SENIORER

Vinterfugle ved Nissum Fjord tors. 18/1 kl. 9-12. P-pladsen ved nordsiden af Husby Kirke. Husby Kirke og Thorsminde Havn kan være gode for måger og vadefugle på molerne. Vi kører måske også til Bøvling Klit eller Felsted havn og kigger på fugle der overvintret. En meget vejrafhængig tur, så kig på hjemmesiden om evt. ændring/aflysning. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22821175, jballegaard@youmail.dk).

Vandstær m.m. i Holstebro tors. 8/2 kl. 9-13. P-pladsen overfor TV/ Midt-Vest. Vi håber på at få vandstæren at se, foruden spætter, mejser og diverse andre småfugle. Vi ser nærmere på Stryget, Vegen Å, Anlægget m.m. Husk kaffe/the og madpakke. Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 23678875/97468481, pjp@post7.tele.dk).

Vestjylland

LOKAL

Østjylland

LOKAL

DOF Vestjylland

Kontakt

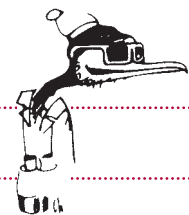
Formand: Lars Holm Hansen, Sandbækvej 26, 6971 Spjald
Tlf. 22 96 13 17, Mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Poul Krag, Skrænten 15, Sevel, 7830 Vinderup
Tlf. 22 36 02 36, Mail: poukrag@tdcadsl.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen, Mejdalvej 14, 7500 Holstebro
97 46 84 81/ 23 67 88 75, Mail: seniorture@dofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

DOF Østjylland

Kontakt

Ole Bøgh Vinther, F.G.E. Rostrups Vej 16, 8000 Århus C, tlf. 25 15 23 25, olebvinther@gmail.com.

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk/ture-og-moeder samt på www.dof.dk/oplev-fuglene/ture-og-aktiviteter (søg på DOF Østjylland hvor der står Søg i aktiviteter...), der finder du de fulde beskrivelser. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående. Husk desuden muligheden for tilmelding til e-mail gruppe på <https://dofoj.dk/nyheder-via-email/> for direkte tilsendelse af nyheder med mere.

NATURBUTIKKEN.DK

SE VORES STORE
UDVALG AF
KIKKERTER I
NATURBUTIKKEN

Naturbutikkens
overskud går direkte
til DOF's arbejde
med fugle og
naturbeskyttelse

WING NATURE 8X42

Giver et skarpt og godt billede.
Lysstærk og naturlig farvegengivelse.

Pris kr. 1.785,-

DOF medlemspris kr. 1.695,-

WING 2 ED TELESKOP INKL. MANFROTTO 190 X3 STATIV OG 2W HOVED

88 mm teleskop med op til 60x
forstørrelse. På det store okular skifter
du lynhurtigt fra 20-60x forstørrelse.

Du sparer kr. 898,-
ved at købe hele sættet.

Pris kr. 9.485,-

WING NATURE 10X42

Giver et skarpt og godt billede. Lys-
stærk og naturlig farvegengivelse.
Et godt design gør at den ligger
perfekt i hånden hos de fleste.

Pris kr. 1.785,-

DOF medlemspris kr. 1.695,-

WING TOUR 8X32

Lille og handy 32 mm kikkert til en
favorabel pris. Vand- og støvtæt og
nitrogengas-fyldt. Naturbutikkens
eget kikkert mærke. Fremragende til
rejsen.

Pris kr. 1.245,-

DOF medlemspris kr. 1.182,-

MØDER

Mød DOF's formand tirs. 27/11 kl. 19.30. Auditoriet på Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 10, 8000 Aarhus C. DOF's formand Egon Østergaard fortæller om foreningen.

Julemøde tirs. 11/12 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1142, Bio-X Natur lokalet, Ole Worms Allé 141, Aarhus C, kl. 19.30.

Ghana tirs. 29/1 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum bygning 1142, Bio-X Natur lokalet, Ole Worms Allé 141, Aarhus C.

Generalforsamling lør. 23/2 kl. 13. Naturhistorisk Museum bygning 1142, Bio-X Natur lokalet, Ole Worms Allé 141, Aarhus C. Dagsorden ifølge vedtægterne.

TURE

Kom tæt på fuglene, lån en kikkert - Egå Engsø lør. 1/12 kl. 10-12. P-pladsen ved Viengevej 7.

Vinterfugle ved sø og å - Sminge Sø søn. 27/1 kl. 16-17.30. P-plads ved Allinggårdsvej (se skilt mod fugletårn).

Gråkragerne

Specielt for
SENIORER

Alle ture gennemføres i privatbiler. Der er normalt ikke tilmelding, men send en e-mail eller ring til turlederen, hvis du har ledige pladser eller ønsker kørelejlighed. Så forsøges fælleskørsel arrangeret. Hvor tilmelding kræves er dette nævnt under turene. I tilfælde af aflysning eller ændring i planerne udsendes besked via e-mail listen, tilmeld dig derfor denne, hvis du ikke allerede har gjort det. Det kan gøres på <https://dofoj.dk/graakragerne/>, så får du også besked når der er nye ture, påmindelser om ture osv. Praktiske oplysninger: Husk tøj tilpasset vejret, solidt fodtøj og kikkert. Hold godt øje med din e-mail op til turen. I tilfælde af dårligt vejr kan turen blive aflyst.

Stubbe Sø ons. 12/12 kl. 9-15. P-pladsen ved Dagli' Brugsen, Tirstrup. Vi kører i samlet flok til Bogpeters Hytte i Fugleværnsfondens område ved Stubbe sø. Vi starter med morgenkaffe og rundstykker med foreningen som vært. Herefter går vi en tur ned til søen og ser hvad den rummer af fugle. Vi går også en lille tur i plantagen og ser om der er lidt småfugle. For en gangs skyld er der, af hensyn til indkøbene, tilmelding til turen, så kontakt venligst Ole Jensen (tlf. 23290118, ofj@ofj.dk) tidligst 15/11 og

senest 10/12 december. Der er plads til et begrænset antal deltagere, og tilmelding sker efter først til mølle-princippet!

Stubbe Sø tors. 13/12. Grundet sidste års store tilslutning er der i år to datoer at vælge imellem. Det er helt samme koncept for de to datoer, men du har således mulighed for at vælge mellem de to dage. Der er dog begrænset antal deltagere hver af dagene, så vil du være sikker på at få den dag du ønsker, anbefales tidlig tilmelding.

Udbyhøj Nord, Sødringholm og Randers Fjord tirs. 15/1 kl. 10-15. P-pladsen ved sommerhusområdet ved Sødring Strand (Skallehusene, 8970 Havndal) GPS: 56.620905, 10.334767. Fra Sødringholm Strand kører vi en tur til Udbyhøj Nord og ser ved der er ved havnen og Randers Fjords udmunding. Endelig fortsætter vi ind langs Randers Fjords nordside og ser på nogle af lokaliteterne der. Turleder: Ole Jensen (tlf. 23290118, ofj@ofj.dk).

Nordvestjylland

LOKAL

DOF Nordvestjylland

Kontakt: Jan Skjoldborg Kristensen,
Gyvelvænget 161, 7730 Hanstholm, Tlf. 81759040
Mail: Jan.skjoldborg.kristensen(a)gmail.com

Ture: Martin Høj Hansen. Tlf. 87 51 41 52
Mail: martin.hoj.hansen@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk og på Facebook under DOF Nordvestjylland.

Klubafgifter: Følg med på hjemmesiden.

MØDER

Julehyggemøde for lokalforeningens medlemmer lør. 24/11 kl. 19-22. Vinkelvej 40, 8800 Viborg. Kontakt: Martin Høj Hansen (tlf. 87514152, martin.hoj.hansen@gmail.com).

STØT FUGLEVÆRNSFONDEN MED FLEMMING QUIST MØLLER

Køb et signeret kunstryk af kunstneren, som også er ambassadør for Fugleværnsfondens arbejde.

Gennem opkøb og aktiv naturforvaltning sikrer Fugleværnsfondens arbejde, at fuglene har gode vilkår og trives. Dit bidrag har derfor stor værdi, så vi kan fortsætte arbejdet for en mere mangfoldig natur. For fugle, for folk og for fremtiden.

'Ved at købe mit værk støtter du Fugleværnsfondens prisværdige indsats for at bevare de sidste rester af vores dejlige, men stærkt truede natur'
Flemming Quist Møller

KUNSTRYKKET (30 x 42 cm) KOSTER kr. 499,- OG KAN KØBES I NATURBUTIKKEN, VESTERBROGADE 138, KØBENHAVN K ELLER PÅ WEBSHOPPEN: www.naturbutikken.dk.

FÅ MERE AT VIDE OM ANDRE FORMER FOR BIDRAG, TESTAMENTARISK STØTTE OG VORES ARBEJDE PÅ: WWW.FUGLEVAERNNSFONDEN.DK ELLER STØT HER OG NU PÅ MOBILE PAY: 90682

Fugleværnsfonden

Generalforsamling tors. 21/2 kl. 18-22. Vinkelvej 40, 8800 Viborg. Dagsorden ifølge DOFs vedtægter. Alle er velkomne. Kontakt: Stinne Aastrup (tlf. 23302777).

TURE

Geddal Enge og Rettrup Kær lør. 17/11 kl. 9-12. Geddalvej 58, 7830 Vinderup. Turleder: Gerner Majlandt (tlf. 29262966).

Vinterfugletur ved Hald Sø søn. 16/12 kl. 9-12. P-pladsen ved Hald Hovedgård, Ravnsbjergvej 76, 8800 Viborg. Kontakt: Ole Lilleør (tlf. 20789587).

Vinterfugle på Agger Tange søn. 6/1 kl. 9-13. P-pladsen ved færgelejet på Agger Tange. Kontakt: Per Buchwald (tlf. 86671638) og Frits Rost (tlf. 31381211).

Hjarbæk Fjord rundt søn. 3/2 kl. 9-12. P-pladsen ved østenden af Virksunddæmningen. Kontakt: Stinne Aastrup (tlf. 23302777).

Gråmejsere

Specielt for
SENIORER

Rettrup Kær & Sønderlem Vig tirs. 15/1 kl. 14-17.30. Vi mødes ved kærret, tjekker om sølvhejren er hjemme og kigger på hvad kærret ellers byder på af fugle denne dag. Derefter kører vi rundt ved Sønderlem Vig/ Geddal Enge og ender ved Håsum Enge, hvor vi håber der kommer mange blå kærhøge til overnatning. Kontakt: Anni Ooppelstrup (tlf. 28931072).

Nordjylland

LOKAL

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg:

Golfhuset, Borgmester Jørgensensvej 11
Kontakt: Børge Søndergård (tlf. 20 22 17 52)

Møder i Frederikshavn:

Knivholt Hovedgård, Hjørringvej, Naturlokalet
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Rold Skov:

Skillingbro Naturskole, Røde Møllevej 17, 9520 Skørping
Kontakt: Gitte Holm (tlf. 21 75 48 68)

DOF Nordjyllands ture, møder, kurser og arrangementer:

Se dem alle på www.dofnord.dk/ture-og-moder/

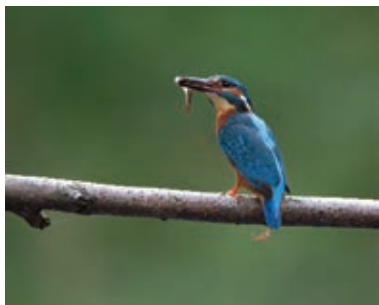
Gråmejsere: www.dofnord.dk/graamejsere/

Skagen Fuglestation: www.skagenfuglestation.dk

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

Pip på Askov Højskole

I samarbejde med leder af Vadehavscentret Klaus Melbye

Isfugl

Vadehavscenteret

Klaus Melbye

Mærk vingesuset fra naturens fascinerende skabninger
Nyd store oplevelser i det fri og oplev spændende foredrag på kurset **"Fugle i Naturen"**

10. – 16. marts / 19. – 25. maj / 22. – 28. september 2019

ASKOV HØJSKOLE

Askov Højskole • Maltvej 1 • 6600 Vejen • Tel.: 7696 1800
• info@askov-hojnskole.dk • www.askov-hojnskole.dk

STJERNE CAMPING

Fantastiske fugleoplevelser i Naturpark Vesterhavet og bekvem overnatning tæt på spændende natur Gode, isolerede hytter med bad og toilet udlejes hele året rundt. Oplev efterårstrækket ved Blåvandshuk – Se stormfugle ved Vesterhavet om vinteren – Gå på kratlusk i plantagen/på heden – Tilbring timevis ved Filsø med bl.a. havørne og en masse andre fugle. Måske du ser den store tornskade på vej derom. "Ta' fx et smut til Tipperne eller Skjern i foråret". "Afstande: Blåvandshuk og Skallingen 15 km, Filsø og Vrøgum Kær 10 km, Aal Plantage 8 km, Vejers Strand 1,5 km, Kallesmærsk Hede 1 km, Vejers Plantage 0 km." Opholdsstue og fælles køkken til mindre forsamlinger. Vejers Havvej 7, 6853 Vejers Strand. Tlf.: (+45) 75277054. www.stjernercamping.dk.

Safari til fugleforsker Jørgen Rabøls Sydafrika-reservat. Jubilæumrabat 2000 kr.! Tag med os til Sharkati i det malariafri Unesco reservatet Waterberg. Grupper i okt. og feb. med max. 12 deltagere. Eller individuelle rejser m/privatchauffør. Fantastisk natur, 300 fuglearter, masser af vilde dyr, netfangst, bushwalks/drives, foredrag, fuglelister. Egne gåture er tilladt. Endvidere ture til 2 nationalparker, Ramsar-reservat, township, landsbyskole mv. Jubilæumspris 2018: 15-dage 20.990kr. Turledere: biologer/medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 61436963/2484 9392

Mandøvej 4, Vester Vedsted - ved Nationalpark Vadehavet

Lokaliteter som Mandø, Gl. Hviding Engsø, Rømø, Kammerslusen og hele Ribemærskens inden for rækkevidde. Ældre hus i landsbyen Vester Vedsted ved Ribe udlejes på ugebasis. Huset ligger dejligt med 800 meter til Vadehavet og det helt nye Vadehavcenter, hvorfra traktorbussen til Mandø afgår. Huset har 4 soveværelser med 7 gode sovepladser. Dejlig ugeneret indhegnet have, terrasse og adgang til wi-fi, opvaskemaskine, brændeovn mm. Hund er tilladt. Pris 2900,- pr. uge plus forbrug. Kontakt Lise Hadrup på lisehadrup@live.dk eller på mobil 20 28 01 18

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårshus/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigtshøj. Udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- (halv pris ved en person minus højsæson i juli og august). Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- for to personer/ 225,- for en person inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 22 55 06 00.

Djursland, Stubbe Sø Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejsle, broget fluesnapper, hedelærke og rødrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn – men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr/uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlange@dofoj.dk. Læs mere på www.dofoj.dk/bogpetershytte.

Book et ophold på Skagen Fuglestation!

Er du medlem af DOF? I så fald har du, din familie eller dine venner mulighed for at booke et oplevelsesrigt og hyggeligt ophold på Skagen Fuglestation, hvor I bl.a. har mulighed for at være med i stationens aktiviteter sammen med vores dygtige og engagerede observatører/ringmærkere. Dertil vil I som gæster bo i egen lejlighed med en fantastisk udsigt til havet og Grenen! Fuglefaglig viden er ingen forudsætning. Priser: 1 apr. - 31 aug.: 3500 kr. pr. uge (søndag - søndag), 1 sep. - 30 mar.: 2450 kr. pr. uge (søndag - søndag). Kontakt: skagen@dof.dk, eller ring til Stationslederen på 40 21 73 14. Læs mere på www.skagenfuglestation.dk.

Naturbutikken søger frivillige til vores butik på Vesterbrogade 138 i København

Dansk Ornitologisk Forenings butik søger frivillig arbejdskraft 5-10 timer ugentligt til vores hyggelige men travle butik – Naturbutikken på Vesterbrogade i København.

Naturbutikken sælger kikkerter, teleskoper, naturbøger, redekasser, beklædning og bidrager tillige med en masse rådgivning og vidensdeling.

Vi er et stærkt og bredt team af medarbejdere i alle aldre, der ønsker at fremme fuglesagen.

Vi søger derfor frivillige, som ønsker at arbejde på med webordrer og/eller i vores butik med salg og opfyldning.

Dagligt sender vi bl.a. forsendelser ud i landet og lægger stor vægt på vi behandler alle kunder ens, uanset om det er i butikken på Vesterbrogade eller som webordrer og derfor har din hjælp stor betydning.

Ønsker du at være med til at gøre en afgørende forskel, så kontakt Rune Bisp Christensen for mere information på nummer 33 28 38 34 eller send din ansøgning og relevant cv til: rune.bisp@dof.dk

Vi glæder os til at høre fra dig.

Limfjorden - Vejlerne

Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat. Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 30 62 45 56. E-mail lotte.lolk@mail.dk. www.limfjorden-vejlerne.dk

Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes.

Sommerpris 3000 kr. vinterpris 2000 kr. pr. uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen, og i stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn og huset er i øvrigt veludstyret. Mail: ullaperu@yahoo.dk. Mobil 30288560

MØN Lille hyggeligt 4-personers sommerhus i Ulvshale med køkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes på dags- eller ugebasis. Min. 2 døgn. Tlf. 23 80 57 22. E-mail: metthenriksen@gmail.com.

HJARBÆK FJORD
Oplev masser af fugleliv ved
DET LILLE HUS VED HJARBÆK FJORD
40m/40m fra fjorden med en særlig fred og ro.
800,- kr. + el i lavsæson
1 000 kr. i højsæson

Se mere på www.hjarbaek.dk
eller kontakt os på 22131500
info@hjarbaek.dk

Sydlangeland - Klise Nor Hyggeligt stråttækt hus på 86 m². Udsigt over det fredede Klise Nor og videre over vandet til Ærø. Plads til 3-4 personer. Ligger op til området med vilde Exmoor-ponyer. Rigt fugleliv. Gode fiskemuligheder. Tæt ved badestrand og golfbane. Ledige uger i højsæsonen til 3000 kr./uge. Resten af august 2500 kr., ellers 2200 kr. Se vores hjemmeside. Tlf. 62561841 / 23491751 tryggelev@gmail.com . www.vesteregn.dk

Fugle og Naturejser

Kuwait 22.-28. april

Georgien 24.april-2. maj

Sydspanien 24.april-1. maj

Øland 30.maj-2.juni

Armenien 14.-22.maj

Programmer og pris findes på

Scanbird ApS
www.scanbird.com

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragyderne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
a. 1 foto: 100 kr. b. 2-4 fotos: 200 kr. c. 5+ fotos: 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (alle hverdage 11-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk . www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 3116 2030,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på DOF's bankkonto.
NB! Ny konto hos Merkur: reg. nr. 8401 konto nr. 1043118.
Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme bankkonto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 495,00
Ungdomsmedl. (u. 26 år)	kr. 250,00
Medlemmer:	kr. 350,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 665,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig selvstændig fond, hvis formål er at købe og drive fugle- og naturreservater samt formidle viden og oplevelser herfra. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens konto: reg.nr. 8401 kontonr. 104 5329.

Se mere på www.fuglevaernsfonden.dk eller kontakt på telefon 3328 3839/mail fvf@dof.dk.

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre. kl. 11-17.30, lør. 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALISTFORHANDLERE
OG ONLINE PÅ WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM ➔

DEN NYE EL UBEGRÆNSET *PERFEKTION*

Den nye EL-familie fra SWAROVSKI OPTIK er den hidtil bedste. FieldPro-pakken bringer komfort og funktionalitet op på et helt nyt niveau. Den perfekte optiske ydelse og præcision, den enestående ergonomi og det forbedrede design er som prikken over i'et på dette teleoptiske mesterværk. Få endnu mere ud af de særlige øjeblikke – med SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK